

SMJERNICE ZA STATUTE NACIONALNIH DRUŠTAVA
2018. godina

**Usvojeno na sjednici Glavnog odbora Međunarodne federacije društava Crvenog križa i
Crvenog polumjeseca održanoj 11. listopada 2018. godine**

Interni prijevod za potrebe HCK

SADRŽAJ

UVOD.....	5
Poglavlje 1: Identitet nacionalnog društva.....	13
Poglavlje 2: Članovi	18
Poglavlje 3: Volonteri	21
Poglavlje 4: Vodstvo (upravljanje i rukovođenje).....	24
Poglavlje 5: Organizacijska struktura i teritorijalna pokrivenost	34
Poglavlje 6: Usklađenost, integritet i rješavanje sporova	37
Poglavlje 7: Financijska pitanja.....	41
Poglavlje 8: Završne odredbe	44

Temeljna načela Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca (iz preambule Statuta Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca)

Humanost *Međunarodni pokret Crvenoga križa i Crvenoga polumjeseca, nastao u želji da bez diskriminacije pruža pomoć svim ranjenicima na bojnopolju nastoji u svim prilikama spriječiti i ublažiti ljudsku patnju. Svrha Pokreta je zaštita života i zdravlja te osiguranje poštivanja ljudske osobe. On promiče uzajamno razumijevanje, prijateljstvo, suradnju i trajan mir među svim narodima.*

Nepriistranost *Pokret ne pravi razliku s obzirom na nacionalnu, rasnu, vjersku, klasnu ili političku pripadnost pojedinca, već nastoji ublažiti njegove muke, isključivo vodeći računa o njegovim potrebama, dajući prednost najhitnijim slučajevima unesrećenih.*

Neutralnost *Da bi očuvao povjerenje svih, pokret se ne opredjeljuje u neprijateljstvima i ne upušta se u rasprave političke, rasne, vjerske ili ideološke prirode.*

Neovisnost *Pokret je neovisan. Nacionalna društva, iako su pomoćna tijela humanitarnih službi svojih vlada i podvrgnuta zakonima svojih zemalja, moraju očuvati svoju autonomiju kako bi u svako doba mogla djelovati u skladu s načelima Pokreta.*

Dobrovoljnost *Pokret je dobrovoljan i ne pokreće ga želja za dobitkom.*

Jedinstvo *U svakoj zemlji može postojati samo jedno društvo Crvenog križa ili Crvenog polumjeseca. Ono mora biti dostupno svima i provoditi humanitarnu djelatnost na cjelokupnom teritoriju.*

Univerzalnost *Međunarodni pokret Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, u kojem sva društva imaju jednak položaj i dijele jednaka prava i dužnosti uzajamnog pomaganja, svjetski je pokret.*

Proces izrade Smjernica iz 2018. godine

U 2016. godini započeo je proces revidiranja *Smjernica za statute nacionalnih društava* iz 2000. godine.

Revizija je pokrenuta kako bi se pripremio dokument koji će biti primjeren svojoj svrsi, jednostavan za korištenje i dostupan svima kako bi se vodstvu nacionalnih društava omogućilo donošenje odluka na temelju informacija kompatibilnih s različitim okruženjima u kojima djeluju.

U procesu revizije sudjelovala je grupa nacionalnih društava predvođena Danskim Crvenim križem i to: Argentinski Crveni križ, Crveni križ Burundija, Crveni križ Cookovog otočja, Crveni križ Haitija, Mongolski Crveni križ, Palestinski Crveni polumjesec, Španjolski Crveni križ, Crveni polumjesec Turkmenistana i Crveni križ Ugande; te Međunarodna federacija društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, Međunarodni odbor Crvenog križa kao i Zajednička komisija za statute nacionalnih društava. Grupa je održala pet sastanaka, konzultirala se sa ostalim

nacionalnim društvima i statutarnim tijelima Međunarodne federacije (u periodu od travnja do lipnja 2017. godine), kao i tijekom Glavne skupštine Međunarodne federacije održane 2017. godine na kojoj je sudjelovalo gotovo 190 nacionalnih društava.

Financiranje troškova revizije omogućili su Argentinski Crveni križ, Britanski Crveni križ, Danski Crveni križ, Palestinski Crveni polumjesec, Španjolski Crveni križ, Crveni polumjesec Turkmenistana, Međunarodna federacija i Međunarodni odbor Crvenog križa, a uz sve to predstavnici svih uključenih uložili su svoj trud, znanje i vrijeme.

Smjernice je Glavni odbor Međunarodne federacije odobrio na 38. sjednici održanoj u listopadu 2018. godine u skladu s mandatom koji mu je dala Glavna skupština Međunarodne federacije (odlukom na sjednici u Antalyji, Turska održanoj od 6. do 8. studenoga 2017. godine). Predviđa se usvajanje na razini Međunarodnog pokreta na Vijeću izaslanika 2019. godine.

UVOD

Uređeni statut neophodan je za snažno nacionalno društvo. Statutom se definira identitet nacionalnog društva, uključujući i opis aktivnosti koje će provoditi u odgovoru na humanitarne potrebe, i pojašnjava na koji je način nacionalno društvo ustrojeno i organizirano. Statutom se na transparentan način pojašnjavaju ovlasti unutar nacionalnog društva i štiti njegov integritet.

Smjernice za statute nacionalnih društava iz 2018. godine (*Smjernice*) napravljene su na temelju prethodne verzije ovog dokumenta iz 2000. godine kako bi bile vodilja i inspiracija vodstvu nacionalnih društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca (nadalje u tekstu nacionalna društva) tijekom procesa revizije, dopune i izmjena statuta. Ovaj dokument zamjena je za prethodnu verziju dokumenta.

Svrha ovih smjernica je pomoći nacionalnim društvima u izradi statuta koji će im omogućiti učinkovitu provedbu njihovog humanitarnog mandata i uloge u skladu s misijom i temeljnim načelima Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca (nadalje u tekstu Pokret). Smjernicama se nastojalo obuhvatiti i prikazati različite organizacijske modele i pristupe nacionalnih društava iz različitih okruženja i s različitom pravnom tradicijom.

Način na koji je ustrojeno nacionalno društvo ovisi o mnogo unutarnjih i vanjskih čimbenika, uključujući i aktivnosti koje provodi, način na koji angažira volontere i financijske resurse, veličinu i geografsku rasprostranjenost teritorija koji pokriva, kao i nacionalne političke i pravne strukture.

Smjernice obuhvaćaju standarde koje bi statut nacionalnog društva trebao sadržavati i uvode veću fleksibilnost po pitanja načina na koji je moguće postići te standarde. Na primjer, Smjernice ne propisuju treba li nacionalno društvo primijeniti centralizirani ili decentralizirani model organizacije dokle god mu odabrani model omogućava odgovor na humanitarne potrebe na cijelom teritoriju čime je ostvareno temeljno načelo jedinstva. U dokumentu su navedeni i primjeri koji nisu obvezujući, ali mogu poslužiti kao dobra praksa u različitim situacijama.

Dokument sadržava i nova poglavlja, uključujući i dio naslovljen „Volonteri“, kao i dio naslovljen „Usklađenost, integritet i rješavanje sporova“.

Prilikom izrade ovih Smjernica korištene su i neke druge inicijative primjerice:

- Okvir za razvoj nacionalnih društava (Međunarodna federacija)
- Procjena organizacijskog kapaciteta i proces certifikacije – OCAC (Međunarodna federacija)
- Okvir za sigurniji pristup (Međunarodni odbor Crvenog križa)
- Volonterska povelja (Međunarodna federacija)
- Pravilnik o integritetu (Međunarodna federacija)
- Tablica odbora za usklađenost i medijaciju (Međunarodna federacija)

Pregled i struktura Smjernica

Smjernice sadržavaju osam poglavlja.

Poglavlja su strukturirana na sljedeći način:	
Uvod i sažetak	Sažetak u kojemu je pojašnjen sadržaj poglavlja i glavna pitanja koja bi si nacionalno društvo trebalo postaviti kod revizije statuta kako bi obuhvatilo opisane standarde.
Standard	Definiranje uvjeta koji moraju biti zadovoljeni.
Obavezno	U detalje opisuje „standard“ koji je potrebno postići. Kako bi standard bio postignut, svaki obavezni element treba biti ispunjen ili osiguran. Različiti su načini na koje se može ispuniti ono što je definirano kao „Obavezno“.
Preporučljivo	Sve što je navedeno kao preporuka ili inspiracija u odnosu na pojedini standard. Ovi elementi nisu obavezni kako bi se ispunio standard, ali su općenito preporučljivi kao dobra praksa.
Primjeri	<p>Primjeri čija je svrha bolje razumijevanje standarda, i koji pokazuju na koji način se može ostvariti ono što je „Obavezno“ ili „Preporučljivo“. Dvije su vrste primjera:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Primjer teksta: primjeri iz statuta pojedinih nacionalnih društava koji pokazuju na koji način su nacionalna društva riješila neka pitanja ili ih sročila u tekstu. To nisu „prijedlozi članaka“ i nacionalnim društvima se ne preporuča njihovo kopiranje u svoj statut. ● Primjeri: opisi konkretnih primjera organizacije i ideja o specifičnim pitanjima. Primjeri daju uvid u strateške odluke koje su doprinijele formuliranju teksta ili u nekim slučajevima opisuju na koji je način statutarni tekst primijenjen u praksi. Za neke je standarde navedeno više primjera kako bi se prikazala različitost. Primjeri su navedeni kako bi se ukazalo na važnost analize i razmišljanja; svaka odluka je jedinstvena za pojedino nacionalno društvo. <p>Većina primjera dostupna je u elektronskom obliku ovog dokumenta i odraz je prakse iz nacionalnih društava u vrijeme pisanja ovog dokumenta (listopad 2018.) te će se mijenjati i nadopunjavati. Nacionalna društva koja žele doprinijeti svojim primjerima, mogu se javiti na e-mail Guidance.Document@ifrc.org</p>
Pojašnjenje	Ovaj dio sadržava dodatna pojašnjenja standarda i načine na koji ih nacionalna društva mogu obuhvatiti u svojim statutima ili dodatnim regulatornim dokumentima.

Terminologija

Nacionalna društva koriste različitu terminologiju ovisno o praksi. Kako bi se osigurala jasnoća, u ovom dokumentu dosljedno se koriste neki termini koji mogu imati različite ekvivalente u nacionalnim društvima diljem svijeta.

Za pomoć čitateljima, u tablici niže navedeni su korišteni termini i njihovi najčešći ekvivalenti. Nakon tablice slijedi pojašnjenje nekih više tehničkih termina.

U ovim Smjernicama	Ekvivalentni termin koji može koristiti vaše nacionalno društvo
Zakon	Zakon o Crvenom križu/Crvenom polumjesecu ili dekret, pravna osnova, instrumenti pravne osnove, nacionalni akt kojim je nacionalno društvo priznato, akt o osnivanju, povelja
Statut	Ustav, osnivački akt, pravila, podzakonski akti, instrumenti statutarne osnove
Skupština	Godišnji sastanak, skup/kongres
Glavni odbor	Nacionalno vijeće, upravno vijeće, vijeće, odbor, upravni odbor
Predsjednik	Predsjedavajući, predsjedavajući odbora
Članovi odbora	Direktori, povjerenici
Glavni tajnik	Generalni direktor, izvršni direktor
Lokalna društva	Podružnice

Ostali korišteni termini

- Pomoćni** Odnosi se na specifični i karakteristični partnerski odnos između tijela javnih vlasti i nacionalnih društava i na područja u kojima nacionalna društva svojim aktivnostima nadopunjavaju ili zamjenjuju ono što rade javne službe u području humanitarnog djelovanja.
- Usklađenost** Odnosi se na ispunjavanje uvjeta definiranih zakonskom regulativom, pravilima i propisima, specifičnih standarda, odredbi iz ugovora i prihvaćene prakse, uključujući i statute nacionalnih društava i interne propise.
- Sukob interesa** Do sukoba interesa dolazi kad su nečiji osobni interesi u sukobu s njihovom odgovornošću da djeluju u najboljem interesu nacionalnog društva. Osobni interesi uključuju izravni i neizravni interes, kao i interes članova obitelji, prijatelja ili drugih organizacija s kojima je osoba povezana ili za koje ima neki interes (na primjer, kao dioničar). Sukob interesa može biti stvaran, potencijalan ili percipiran, te može biti financijski, ali i nefinancijski. U takvoj situaciji postoji opasnost da će na odlučivanje osobe utjecati osobni interes, a ne najbolji interes nacionalnog društva i na takve situacije treba odgovoriti.
- Dobra vjera** Časno djelovanje s iskrenim namjerama.
- Upravljanje** Postupci kojima organizacije određuju smjer i prioritete, odgovornost prema dionicima, usklađenost s eksternim uvjetima te osiguravaju usklađenost s internim pravilima i dogovorima. Odgovornost za navedeno je obično na glavnom odboru ili sličnom tijelu (temeljem mandata najvišeg tijela nacionalnog društva, obično skupštine), koje je obično najodgovornije za djelovanje nacionalnog društva u skladu s nacionalnim zakonima.

Osnutak	Odnosi se na skupinu ljudi sa zajedničkim ciljem koji formaliziraju svoj odnos u skladu s uvjetima propisanim nacionalnim zakonodavstvom.
Integritet	Opseg u kojemu nacionalno društvo djeluje s ciljem ostvarivanja svojih definiranih ciljeva, politika i standarda u skladu s temeljnim načelima.
Rukovođenje	Procesi kojima se resursi i ekspertiza koriste za provedbu odluka i ispunjavanje ciljeva nacionalnog društva. Većina nacionalnih društava zapošljava ljude koji obavljaju rukovodeće poslove. Ali takve poslove često provode i volonteri, pogotovo na lokalnoj razini na kojoj često nema zaposlenih.
Član	Osoba koja je formalno pristala na uvjete članstva u skladu sa statutom nacionalnog društva.
Kvalificirana većina	Donošenje odluka većinom od polovice glasova (potrebna obična većina). Često se primjenjuje kod donošenja odluka o posebno važnim pitanjima poput izmjena statuta ili dijelova statuta.
Kvorum	Broj članova nekog tijela (glavne skupštine ili glavnog odbora) koji su, kad su sazvani na sjednicu, pravno gledano kompetentni donositi odluke. Kvorumom se osigurava zaštita od odlučivanja, u ime nekog tijela, nepropisno malog broja članova.
Seksualno zlostavljanje, iskorištavanje i uznemiravanje	Pojedinačno, stvarno ili prijeteće fizičko ili psihološko nametanje seksualne prirode; iskorištavanje položaja ranjivosti, pozicije moći ili povjerenja u seksualne svrhe; te svaka nepoželjna seksualna ponuda ili neželjeno verbalno ili fizičko ponašanje seksualne prirode.
Volonter	Osoba koja volontira za nacionalno društvo, povremeno ili redovito. Volontiranje u Crvenom križu i Crvenom polumjesecu organiziraju predstavnici nacionalnih društava s ciljem promicanja aktivnosti i djelatnosti, uvijek radeći u skladu s temeljnim načelima Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca. Volonteri su osobe koje su motivirane slobodnom voljom, a ne željom za materijalnom ili financijskom koristi, ili vanjskim, društvenim, ekonomskim ili političkim pritiskom.
Zviždači	Pojedinac koji je prijavio ozbiljni prijestup, kršenje internih pravila nacionalnog društva, ili ozbiljnu prijetnju ili štetu nanесenu nacionalnom društvu, temeljem jasne sumnje u počinjenje prijestupa.

Kako koristiti ove Smjernice

Smjernice su nastale kako bi vodstvo nacionalnih društava prilikom pisanja ili revidiranja statuta moglo odabrati najbolju opciju za svoje nacionalno društvo utemeljenu na informacijama te tako osigurati da su statuti usklađeni s njihovim nacionalnim zakonodavstvom i operativnim kontekstom, ali i u skladu s temeljnim načelima.

Evidentno je da nacionalna društva rade u različitim kontekstima, a to utječe i na njihove statute. Na primjer, neka su nacionalna društva podložna opsežnim i detaljnim propisima prema nacionalnom zakonu, dok neka nisu podložna gotovo nikakvoj nacionalnoj regulativi. Upravo o kontekstu u kojemu rade, ovisi i količina detalja koju nacionalna društva uključuju u svoje statute.

Ne treba sve standarde koji su navedeni u ovim smjernicama uključiti u statut. Međutim, važno je da su standardi uključeni u temeljne pravne akte nacionalnog društva. Moguće ih je obuhvatiti drugim dokumentima, primjerice aktom o priznavanju nacionalnog društva ili internim pravilima, propisima, politikama i procedurama. Važno je da su standardi navedeni u dokumentu koji je napravljen uz značajan doprinos i kontrolu tijela nacionalnog društva i koji se ne može izmijeniti brzim postupkom – primjerice dokument kojeg odobrava skupština nacionalnog društva. **Radi pojednostavljenja u ovom će se dokumentu samo spominjati statuti.**

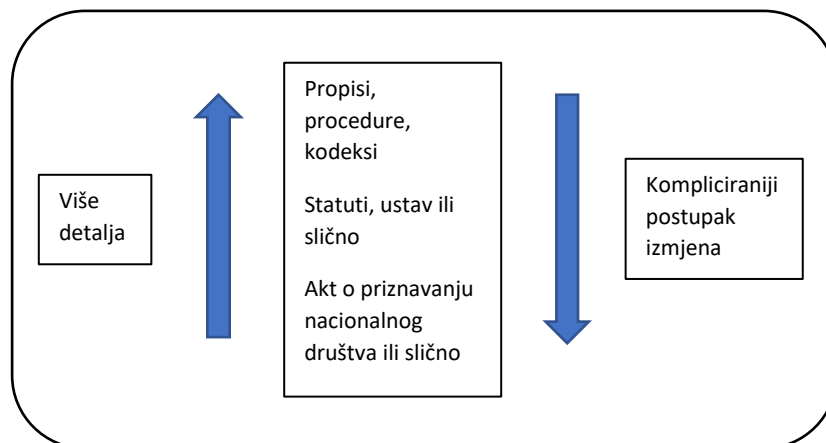
Uobičajena hijerarhija dokumenata nacionalnog društva

Sva nacionalna društva temelje imaju u nacionalnom zakonu; obično aktu o priznanju koji usvaja parlament.

Nacionalno društvo obično ima svoj statut kojim se definiraju svrha, uloge, odnosi, struktura i procesi unutar organizacije. Svrha tog dokumenta je postaviti oblik organizacije i dugoročni okvir koji će omogućiti funkcioniranje organizacije i donošenje odluka na transparentan i učinkovit način.

Statuti ne opisuju detaljno na koji način rješavati svakodnevne situacije; stoga nacionalna društva imaju dodatna pravila, propise i procedure na različitim razinama, koje se obično mogu izmijeniti bržim postupkom nego statuti. Iako je fokus ovog dokumenta na statutima nacionalnih društava, navedeno je kako neki standardi mogu biti definirani aktom o priznavanju nacionalnog društva ili internim pravilima i propisima.

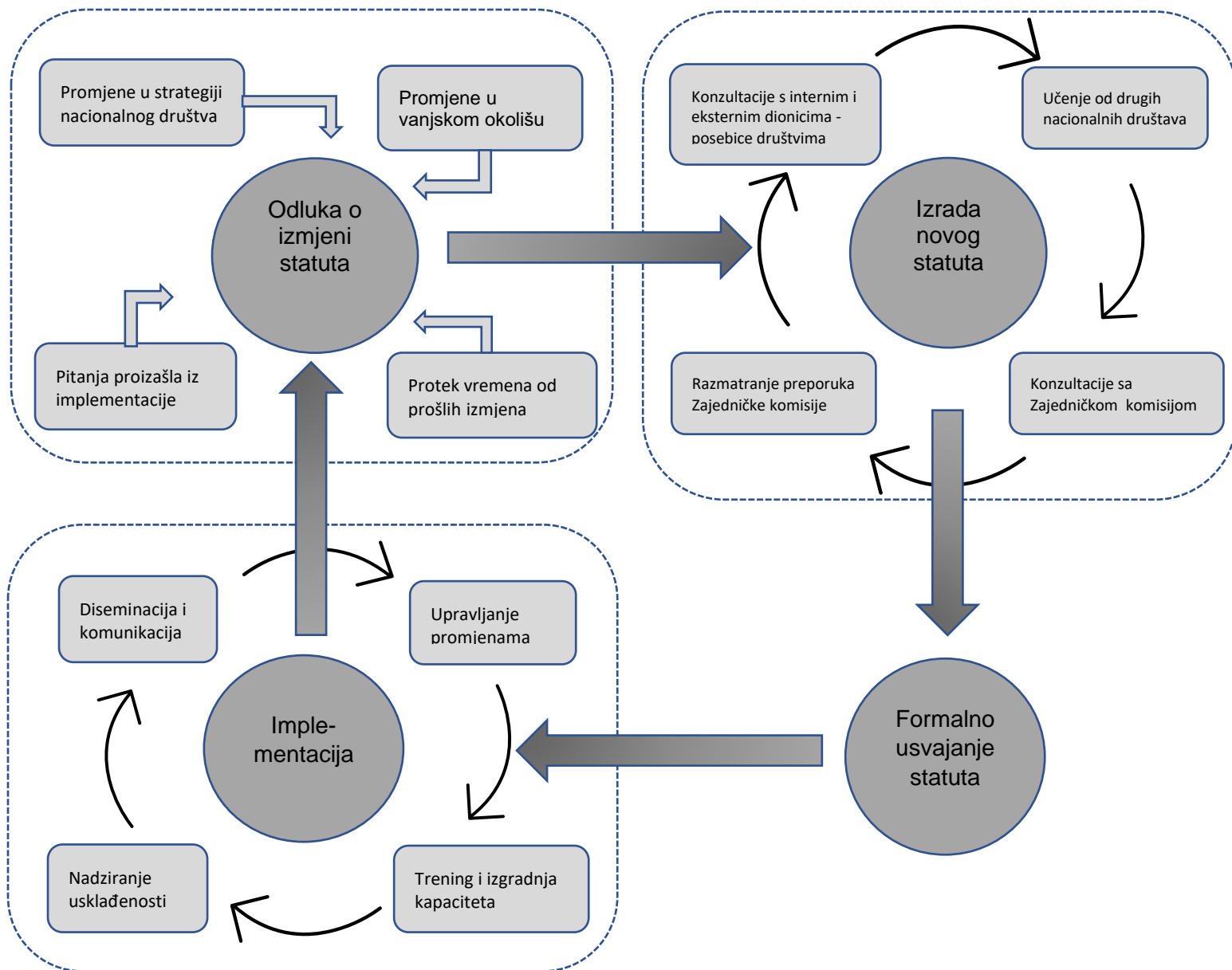
Hijerarhija dokumenata nacionalnih društava

Smjernice uzimaju u obzir da je nacionalno zakonodavstvo prioritet za nacionalna društva. Ako zahtjevi nacionalnog zakonodavstva nisu kompatibilni s temeljnim načelima i misijom i vrijednostima Pokreta, nacionalno društvo bi trebalo inicirati dijalog s javnim vlastima kako bi se u relevantne zakone unijele izmjene prema preporukama ili se iznašlo neko drugo rješenje. Obično je u takvim situacijama potrebna i neka vrsta podrške drugih članica Pokreta.

Struktura nacionalnog društva ne treba biti odraz strukture iz ovih smjernica. Nadalje, ne očekuje se da nacionalna društva od riječi do riječi koriste formulacije navedene kao standard u ovom dokumentu, već da im smjernice posluže za izradu njima odgovarajućih statutarnih tekstova.

Proces izrade ili revidiranja statuta

Svrha revizije i izmjena statuta je osigurati da temeljne strukture i procesi unutar nacionalnog društva omogućavaju organizaciji učinkovito postizanje njezine misije. Nacionalno društvo bi statut trebalo revidirati barem svakih deset godina.

Glavna pitanja o kojima treba razmisliti tijekom procesa revizije statuta su:

- **Odgovarajuća organizacija:** odgovaraju li ciljevi nacionalnog društva humanitarnim potrebama, i omogućavaju li strukture nacionalnog društva učinkovito i uspješno odgovaranje na te potrebe? Je li došlo do ikakvih strateških promjena u aktivnostima ili smjeru nacionalnog društva koje mogu imati implikacije na unutarnje odnose i strukturu?
- **Ažuriranost sa zakonima:** je li statut u skladu s nacionalnim zakonodavstvom? Neki aspekti kojima se bave ove Smjernice, kao što su članstvo, volontiranje i financijska pitanja, vjerojatno su regulirani i nacionalnim zakonodavstvom koje se može s vremenom promijeniti.

- **Usklađenost s Pokretom i Međunarodnom federacijom:** zahtijevaju li bilo kakve smjernice ili preporuke usvojene na razini Pokreta i Međunarodne federacije izmjene u Statutu? Na primjer, moglo bi biti korisno spomenuti globalne inicijative ili politike kako bi se statutom osigurala učinkovitost i odgovornost ili bolja zastupljenost žena i mladih na višim pozicijama.

Revidiranje i izmjene statuta trebale bi biti redoviti proces koji je i dobro pripremljen i dobro proveden, kojim upravlja vodstvo nacionalnog društva i koji je integriran unutar ciklusa izbora upravljačkih tijela, uključujući i skupštinu. Odgovornost prema ključnim dionicima, poput lokalnih društava i članova trebala bi biti integrirana u procese kroz redoviti dijalog, konzultacije, izvješćivanje i povratne informacije. Dobar način za postizanje toga može biti osnivanjem referentne grupe, ili slično sudjelovanje dionika iz cijele organizacije, kao i ključnih vanjskih dionika.

Ove smjernice bi trebale poslužiti za upravljanje samim procesom revizije, s ciljem usvajanja standarda definiranih smjernicama.

U nekim zemljama nacionalno društvo je dužno obavijestiti i tražiti odobrenje relevantnih institucija za izmjene i dopune nekih odredbi statuta.

Prilikom izrade svojih statuta i zakona, nacionalna društva trebaju se konzultirati sa Zajedničkom komisijom Međunarodnog odbora Crvenog križa i Međunarodne federacije za statute nacionalnih društava. Zajednička komisija ima mandat davati preporuke za izradu statuta i zakona nacionalnih društava kako bi bili usklađeni s relevantnim standardima. Nacionalna društva su dužna uzeti u obzir preporuke Zajedničke komisije, kao i obavijestiti komisiju o svakome napretku odnosno događanjima po pitanju tih dokumenata.

Delegacije i uredi Međunarodne federacije i Međunarodnog odbora Crvenog križa, kao i druga nacionalna društva mogu biti izvrstan izvor inspiracije, savjeta i znanja koja se mogu koristiti tijekom bilo kojeg takvog procesa.

Ključni dokumenti i izvori

- Joint Statutes Commission, Advisory Note no. 3: Recommendations to National Societies on their Statutes Revision Process, Joint ICRC/International Federation Commission for National Society Statutes

Primjeri

Izrada statuta s ciljem postizanja održivosti

Za nacionalno društvo iz Afrike koje ima ograničene resurse, ključni pokretač revizije statuta bili su troškovi: statut je u svojem izvornom obliku predvidio skupštinu od 96 zastupnika koji se sastaju svake četiri godine, upravno vijeće od 32 zastupnika koji se sastaju jedanput godišnje i nacionalno izvršno tijelo od 10 zastupnika koji se sastaju kvartalno. Na razini društava, odbori sa 7-10 članova u svakom od 16 društava trebali bi se sastajati kvartalno.

Prema kalkulaciji koju je napravilo nacionalno društvo održivost takve strukture upravljanja definirane statutom stajala bi 350.000 američkih dolara godišnje ako tijekom te godine nije održana i sjednica skupštine; a tijekom godine kad se održava i skupština taj bi iznos bio znatno viši – to je značajan trošak za nacionalno društvo koje djeluje u okruženju s vrlo ograničenim sredstvima.

Tijekom procesa revizije raspravljalo se o veličini upravljačkih tijela, kao i o učestalosti njihovog sastajanja. Bio je izazov pronaći ravnotežu između adekvatne zastupljenosti društava i njihovog udjela u odlučivanju i nadzoru na nacionalnoj razini, kao i potrebi za donošenjem pravovremenih i učinkovitih odluka s jedne strane i troškova koje nacionalno društvo može dugoročno podnijeti s druge strane.

Djelovanje u skladu s organizacijskom politikom

Izmjene statuta često podrazumijevaju promjene u odnosu snaga unutar nacionalnog društva. Stoga postizanje dogovora o promjeni između dionika može biti problematično, pogotovo u decentraliziranim strukturama u kojima društva imaju visoku razinu autonomije.

Jedan je voditelj zadužen za izmjene statuta u jednom decentraliziranom europskom nacionalnom društvu govorio o važnosti izgradnje odnosa i povjerenja s ravnateljima društava koji moraju odobriti promjenu. To je uključivalo pojedinačne posjete društvima i ulaganje vremena kako bi ti pojedinci razumjeli što se i zašto predlaže. To je zahtijevalo vrijeme u početnoj fazi, ali se na taj način osiguralo da će, kad se sastanu predstavnici svih društava, ključne osobe razumjeti različita mišljenja i znati o kojim su prijedlozima potrebni daljnja rasprava i pregovori.

Korištenje eksternih smjernica i zajedničkih standarda Pokreta pritom je bilo ključno za demonstriranje društvima da se o nekim izmjenama nema što pregovarati. Ali istovremeno se nije mogla postići svaka željena izmjena, niti je uvijek bilo moguće postići konsenzus.

Statuti i organizacijska agilnost (Kanadski Crveni križ)

Kanadski Crveni križ mora biti u mogućnosti brzo se prilagoditi na promjenjive okolnosti, uključujući i značajni porast broja katastrofa. Ključna je sposobnost nacionalnog društva za širenje kako bi moglo pružiti kvalitetne, inovativne i dosljedne usluge svojim korisnicima, angažirati volontere i zadovoljiti donatore. To znači da je potrebna spremnost na reevaluaciju i izmjene uhodanih operativnih modela kad je to potrebno. To također znači da treba postojati statutarni okvir koji omogućava organizaciji agilnost i brzu prilagodbu.

Mijenjanje statuta nacionalnog društva zahtijeva vrijeme i značajno organizacijsko ulaganje. Stoga je Kanadski Crveni križ ciljano svoj statut zadržao što jednostavnijim i samo stvorio okvir koji omogućava funkcioniranje organizacije. Na taj se način uprava i vodstvo mogu fokusirati na fleksibilnije alate poput strateških i operativnih planova, organizacijske politike, a koji se mogu puno brže prilagoditi promjenjivim okolnostima, u skladu s potrebama.

Izvan statuta: Mladi u Crvenom polumjesecu Kazahstana

U trenutku pisanja ovog dokumenta, i predsjednik i glavni tajnik Crvenog polumjeseca Kazahstana bili su mlađi od 40 godina. Mladi igraju snažnu ulogu u nacionalnom društvu. Ali statut sam za sebe kaže vrlo malo o uključenosti mladih u nacionalno društvo, osim da je cilj nacionalnog društva razvijati pokret mladih. Na primjer nema odredbe kojom je određeno da u glavnom odboru mora biti i mladih članova.

Nacionalno društvo ima politiku/smjernice za mlade koja kaže da mladi ljudi moraju imati pristup odlučivanju unutar nacionalnog društva. To je odraz šire politike vlade zemlje koja stavlja veliki naglasak na angažman mladih u zemlji.

Snažna kultura koja je tijekom godina razvijana oko angažmana mladih i poticanje i primjeri uključivanja mladih na visoke funkcije, omogućili su nacionalnom društvu uspješno uključivanje mladih u donošenje odluka.

Poglavlje 1: Identitet nacionalnog društva

Standardi navedeni u ovome poglavlju definiraju „temelje“ onoga što znači nacionalno društvo, uključujući i njegovu glavnu misiju i ciljeve primarno kao humanitarne organizacije u državi u kojoj djeluje, ali i kao sastavnice Pokreta. Stoga se ovi standardi odnose na karakteristična obilježja onoga što čini nacionalno društvo, kao što su temeljna načela, pomoćna uloga javnim vlastima i pravo na korištenje znaka.

Ključna pitanja

- Jesu li misija i uloge nacionalnog društva dobro opisane u postojećem statutu?
- Koje vrijednosti čine temelje rada nacionalnog društva i jesu li dovoljno opisane te jesu li jasne i prepoznatljive svim članovima, volonterima i zaposlenicima?
- Odgovara li pravna forma nacionalnog društva njegovom specifičnom i privilegiranom statusu?
- Ispunjava li svoje dužnosti kao sastavnica Pokreta te svoje obveze koje se odnose na korištenje znaka?

STANDARD 1.1

Statut je u skladu s temeljnim načelima

Obavezno

Statut mora sadržavati cjelokupni tekst temeljnih načela.

Svi aspekti statuta moraju jasno demonstrirati obvezu djelovanja u skladu i prema temeljnim načelima u svakom trenutku.

Temeljna načela iz perspektive statuta

- U ciljevima nacionalnog društva trebalo bi biti opisano koje će aktivnosti ono poduzeti kako bi provelo u praksi načelo humanosti.
- U statutu bi trebalo ponoviti da će nacionalno društvo svoje usluge pružati nepristrano i posljedično tome bez diskriminacije.
- Kako bi sačuvalo svoju neutralnost, nacionalno društvo mora osigurati da se njegovi ciljevi, komponente (sastavni dijelovi), odnosi, kao i osnovne zadaće neće percipirati kao zauzimanje strana, primjerice u situaciji oružanog sukoba ili političkih previranja.
- Odnosi nacionalnog društva s tijelima javne vlasti moraju biti izgrađeni na način koji će mu omogućiti očuvanje neovisnosti.
- Organizacijski model nacionalnog društva mora omogućavati volontiranje.
- Nacionalno društvo mora biti otvoreno svima. Njegova struktura mora mu omogućavati jedinstveno djelovanje na cijelom teritoriju zemlje.
- Ciljevi i osnovne zadaće nacionalnog društva moraju biti odraz univerzalnosti Pokreta, uključujući i obvezu pomaganja drugim sastavnicama Pokreta.

Dodatna pojašnjenja

Tekst temeljnih načela može biti naveden ili u preambuli statuta ili u samome statutu, ovisno o odabiru nacionalnog društva.

Nacionalno društvo može biti suspendirano iz članstva u Međunarodnoj federaciji ako prestane ispunjavati uvjete za priznavanje definirane u Statutu/Ustavu Međunarodne federacije, posebno ako „zbog izmjena statut nacionalnog društva više nije u skladu s temeljnim načelima“ (Statut Međunarodne federacije, članak 12.2.a).

Ključni dokumenti i izvori

- Službeni tekst temeljnih načela može se pronaći u preambuli Statuta Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca
- Temeljna načela Crvenog križa, Komentar Jeana Picteta, Henry Dunant Institute, 1979

STANDARD 1.2

Statut se referira na pravni status nacionalnog društva prema nacionalnim zakonima, kao i na pomoćnu ulogu tijelima javne vlasti na području humanitarnog djelovanja.

Obavezno

U statutu mora biti naveden pravni status nacionalnog društva prema nacionalnim zakonima, način na koji je priznato od tijela javnih vlasti te pomoćna uloga.

PRIMJER U ELEKTRONSKOJ VERZIJI

Dodatna pojašnjenja

Status nacionalnog društva u nacionalnim pravnim okvirima obično je definiran i usklađen formalnim aktom o priznavanju koji usvaja parlament ili dekretom ili nekim drugim dokumentom koji usvaja izvršna vlast. Neovisno o kojem je dokumentu riječ, on treba priznavati nacionalno društvo kao dobrovoljno društvo za pomoć, pomoćno tijelo javnim vlastima na području humanitarnog djelovanja.

Što znači „pomoćna uloga“ u odnosu na statut?

U mnogo statuta nacionalnih društava pomoćna uloga spominje se kod opisa misije i ciljeva nacionalnog društva (standard 1.3). U onim jezicima u kojima ne postoji prijevod za riječ „auxiliary“, treba pronaći izraz/opis kojim je moguće prenijeti karakterističan i uravnotežen odnos svojstven pomoćnoj funkciji. Osim u aktu o priznavanju nacionalnog društva i statutu, pomoćna uloga se dalje može detaljno opisati u drugim nacionalnim pravnim aktima, nacionalnim planovima za odgovor na katastrofe i slično.

Mnogo nacionalnih društava održava redovitu komunikaciju s tijelima javne vlasti na temu pomoćne uloge, primjerice u vezi Međunarodne konferencije.

Način na koji je nacionalno društvo osnovano ima implikacije na njegov statut, pravila i procedure, unutarne strukture, dužnosti i odgovornosti prema nacionalnim zakonima, porezni status, izvješćivanje, odnose s članovima, volonterima i drugim ciljanim skupinama. Stoga se preporučuje nacionalnim društvima da kontinuirano promišljaju o najboljem načinu registriranja i ciljaju na pravne forme koje su usklađene s njihovim humanitarnim mandatom i ambicijama. U mnogim zemljama, modaliteti zasnivanja nisu zapisani u kamenu nego zahtijevaju detaljnu pravnu i fiskalnu analizu, kao i analizu rizika.

Neka nacionalna društva osnovana su i registrirana kao privatne institucije, obično kao humanitarne ili volonterske organizacije za pomoć. Druga su registrirana kao javne institucije, a nekima je više odgovarala registracija prema zakonu o trgovačkim društvima.

Nacionalna društva mogu imati i podružnice koje obavljaju neke aspekte djelatnosti koje provode. Na taj se način može ograničiti pravni rizik za nacionalno društvo u aktivnostima visokog rizika, kao što su aktivnosti povezane s krvi i drugim biomedicinskim uslugama, ili profitabilne aktivnosti, ili da bi se udovoljilo nacionalnoj legislativi koja regulira neke od njihovih aktivnosti, ili jednostavno zbog poreza. Podružnice mogu biti neprofitne ili profitne pravne osobe, ovisno o aktivnostima i dostupnim pravnim mogućnostima u skladu sa zakonima pojedine zemlje.

Ključni dokumenti i izvori

- Statutes of the Movement, article 3
- „Specific nature of the International Red Cross and Red Crescent Movement in action and partnerships and the role of National Societies as auxiliaries to the public authorities in the humanitarian field“, Resolution 2, 30th International Conference of the Red Cross and Red Crescent, 2007
- „Furthering the auxiliary role: Partnership for stronger National Societies and volunteering development“, Resolution 4, 31st International Conference of the Red Cross and Red Crescent, 2011
- IFRC: Guide to the Auxiliary role of Red Cross and Red Crescent National Societies, 2015

STANDARD 1.3

Statut je odraz misije i ciljeva nacionalnog društva.

Obavezno

Statut definira misiju i ciljeve nacionalnog društva s obzirom na mandat i uloge nacionalnog društva koji su definirani u:

- Ženevskim konvencijama iz 1949. i njihovim Dopunskim protokolima
- Statutu Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca (posebice članku 3 i 4 Statuta)
- Rezolucijama usvojenima na statutarnim sastancima Pokreta i strateškim okvirom Međunarodne federacije
- Primjenjivim nacionalnim zakonima i sporazumima

Primjeri su dostupni u elektronskoj verziji

Dodatna pojašnjenja

Statutom treba specificirati što nacionalno društvo radi, ali ne smije se ograničiti njegove aktivnosti na način koji bi onemogućio odgovaranje na promjenjive humanitarne potrebe. Treba izbjeći popisivanje aktivnosti nacionalnog društva u takve detalje koji bi ograničili mogućnost operativnih promjena, ali isto tako statut u tome dijelu ne smije biti preopćenit, nedovoljno jasan i neusmjeren.

U rijetkim slučajevima, neke države mogu iskoristiti statut kako bi ograničile ili dovele u pitanje operativni prostor nacionalnog društva. U takvim situacijama možda je bolje opisati širi spektar ciljeva. U nekim slučajevima bolje je sasvim suprotno, detaljniji opis aktivnosti nacionalnog društva u statutu može poslužiti kao sredstvo za podsjećanje vlasti na mandat i ulogu nacionalnog društva.

Ciljevi navedeni u statutu detaljnije će biti opisani i u strateškim i operativnim planovima nacionalnog društva (ili u sličnom dokumentu). Vidi IFRC: Strategic Planning Guidelines for National Societies.

STANDARD 1.4

Statut je odraz statusa nacionalnog društva kao sastavnice Pokreta i članice Međunarodne federacije.

Obavezno

U statutu nacionalno društvo mora biti definirano kao sastavnica Pokreta i članica Međunarodne federacije.

Dodatna pojašnjenja

Ključni dokumenti Pokreta i Međunarodne federacije važni za nacionalna društva su:

- Temeljna načela i Statut Pokreta
- Rezolucije usvojene na Vijeću izaslanika Pokreta i na Međunarodnoj konferenciji Crvenog križa i Crvenog polumjeseca
- Statut Međunarodne federacije
- Odluke Glavne skupštine i Glavnog odbora Međunarodne federacije

Nacionalno društvo može odlučiti svoje dužnosti ispisati s više ili manje detalja, ali u mnogim kontekstima samo spominjanje već implicira obvezu poštivanja svih članskih obveza i dužnosti.

Primjeri su dostupni u elektronskoj verziji

STANDARD 1.5

Statut obvezuje nacionalno društvo na upotrebu znaka u skladu s relevantnim pravilima i propisima.

Obavezno

Statut obvezuje nacionalno društvo na usvajanje internih propisa o korištenju znaka i loga nacionalnog društva od strane zaposlenika, članova i volontera.

Propisi o korištenju znaka moraju biti u skladu sa Ženevskim konvencijama iz 1949. i njihovim Dopunskim protokolima, primjenjivim pravilima i propisima Pokreta o korištenju znaka (vidi pod Ključni dokumenti i izvori), te primjenjivom nacionalnom legislativom kojom se definira korištenje i zaštita znaka (kao što je nacionalni zakon o implementaciji Ženevskih konvencija i akt o priznavanju nacionalnog društva).

Preporučljivo

Statutom se može opisati i dizajn loga nacionalnog društva.

Dodatna pojašnjenja

Odgovornost za ovlašćivanje nacionalnog društva za korištenje znaka je na državi i to je obično definirano u aktu o priznavanju.

Nacionalno društvo ima obvezu surađivati s tijelima javne vlasti svoje zemlje kako bi se osiguralo poštivanje znaka, uključujući i informiranjem i diseminacijskim aktivnostima i kampanjama.

Nacionalno društvo je isto tako obavezno usvojiti interna pravila o korištenju znaka te o istima informirati svoje članove, zaposlenike i volontere i pobrinuti se da ih isti poštuju.

Ključni dokumenti i izvori

Na sljedećim poveznicama dostupni su različiti dokumenti relevantni za reguliranje upotrebe znaka:

- <https://www.icrc.org/en/war-and-law/emblem>
- <http://www.ifrc.org/en/who-we-are/the-movement/emblems/>

Poglavlje 2: Članovi

Većina nacionalnih društava su organizacije koje imaju članove i duboko su povezane sa svojom zajednicom. Glavni razlog za djelovanje temeljeno na članstvu je što pristašama daje formalnu mogućnost utjecanja na smjer, djelovanje i operacije koje provodi organizacija.

U ovom se poglavlju opisuju aspekti pojedinačnog članstva koji bi trebali biti regulirani u nacionalnim društvima, imajući na umu da članstvo obično implicira i formalni pravni status. Članstvo u nacionalnom društvu je dobrovoljno, a to implicira da se temelji na individualnom informiranom pristanku.

Ovo se poglavlje ne može primijeniti za nekoliko nacionalnih društava koja nemaju pojedinačne članove. Sva pitanja koja se odnose na nacionalna društva čiji su članovi sami po sebi kolektivni subjekti, poput lokalnih društava, obrađena su u Poglavlju 5, „Organizacijska struktura i teritorijalna pokrivenost“.

Ključna pitanja

- Tko može postati član nacionalnog društva?
- Na koji način nacionalno društvo može u članstvo uključiti ljude iz cijele zajednice?
- Koja prava i obveze trebaju imati članovi?
- Koji mehanizmi postoje kako bi se osiguralo da članovi znaju svoja prava i obveze i jesu li oni dovoljni? Koja je procedura za suspenziju ili izbacivanje članova, na temelju čega se to odlučuje i u kojim okolnostima?

Standard 2.1

Nacionalno društvo mora biti otvoreno svima koji žele biti članovi.

Obavezno

Statutom mora biti propisano da je članstvo u nacionalnom društvu otvoreno za sve bez ikakvog oblika diskriminacije koji bi se temeljio na rodu, etničkom porijeklu, nacionalnosti ili državljanstvu, dobi, invaliditetu, jeziku, političkom mišljenju, vjerskom uvjerenju, socijalnoj pozadini ili bilo kojem drugom sličnom razlogu.

Primjer

Crveni križ Timor-Leste: izvadak iz Statuta

Članstvo u Crvenom križu Timor-Leste otvoreno je za svaku osobu neovisno o njezinoj dobi, rasi, spolu, vjerskom uvjerenju, jeziku, klasi, političkom mišljenju, nacionalnosti ili bilo kojem drugom sličnom kriteriju.

Članak 15: Jednakost rodova/spolova

Crveni križ Timor-Leste promiče jednakost spolova u svome članstvu.

Prepoznavanje različitih načina na koji ljudi žele doprinijeti organizaciji (Španjolski Crveni križ)

U Španjolskom Crvenom križu pojedinci se u nacionalnom društvu angažiraju na različite načine. Milijun i 300 tisuća članova plaćaju članarinu i imaju formalni članski ugovor sa Španjolskim Crvenim križem.

Volonteri koji redovito provode volonterske aktivnosti i koji su potpisali volonterski ugovor smatraju se članovima nacionalnog društva, imaju pravo glasati i biti birani nakon što su volontirali 12 mjeseci. U tu skupinu spada oko 200 tisuća volontera.

Osim toga, postoje i ljudi koji žele darovati vrijeme nacionalnom društvu, ali bez formalnog ugovora. Na primjer, neki nastavnik može ponuditi povremeno besplatno održavanje tečajeva za volontere Crvenog križa. Ti su članovi u statutu nazvani asimilirani/integrirani članovi i njihov formalni status je drugačiji od onoga koji imaju članovi ili volonteri.

Dodatna pojašnjenja

Ukoliko nacionalno zakonodavstvo sprječava nacionalno društvo da bude otvoreno svima (na primjer, ograničavanjem ili zabranjivanjem ulaska u članstvo onima koji nisu državljani zemlje), nacionalno društvo bi trebalo pokrenuti dijalog s relevantnim tijelima vlasti i u međuvremenu učiniti sve što je moguće kako bi se standard uveo ne neki drugi način (na primjer, davanjem mogućnosti stranim državljanima da podrže rad nacionalnog društva volontiranjem ili doniranjem).

Važno je da nacionalno društvo u svoje članstvo privuče ljude iz svih dijelova zajednice. Ako neki dijelovi zajednice nisu dovoljno zastupljeni, nacionalno društvo bi trebalo razmisliti o novim načinima na koji može angažirati različite ljude. „Otvorenost svima“ je više od samo izjave u statutu, i nacionalno društvo bi redovito trebalo raditi procjenu prakse, procedura i organizacijske strukture kako bi osiguralo da je članstvo u potpunosti odraz sastava stanovništva zemlje (uključujući i manjine), te bi trebalo poduzeti aktivnosti kojima može osigurati zastupljenost svih.

Visina svake članarine trebala bi biti takva da iz članstva nikoga ne isključuje unaprijed.

Ključni dokumenti i izvori

- IFRC Strategic Framework on Gender and Diversity Issues, 2013-2020
- IFRC: Gender and Diversity Organisational Assessment Toolkit (2016)

STANDARD 2.2

Statutom je definirano članstvo, kao i prava i obveze članova.

Obavezno

Članstvo mora statutom biti definirano tako da razlikuje članove od zaposlenika i volontera. To ne implicira da članovi ne mogu biti volonteri ili zaposlenici, nego da su njihove uloge različite.

Ako nacionalno društvo ima različite kategorije članova (na primjer, obične članove, doživotne članove, počasne članove, korporativne članove) to mora pisati i u statutu.

U Statutu, ako je to primjenjivo, treba opisati proceduru za određivanje članarine (u mnogo slučajeva to određuje skupština) i prikupljanje članarine (na primjer, prikupljaju lokalna društva).

Prava i obveze članova, odnosno različitih kategorija članova isto tako moraju biti opisani u statutu.

Kao minimum, prava članova moraju uključivati:

- pravo na davanje prijedloga i pokretanje pitanja kod relevantnih tijela nacionalnog društva;
- pravo na primanje obavijesti i sudjelovanje na relevantnim sastancima.

Kao minimum, obveze članova moraju sadržavati:

- poštivanje temeljnih načela;
- poštivanje propisa nacionalnog društva u vezi korištenja znaka (vidi standard 1.3);

- plaćanje članarine, ako je to primjenjivo;
- pridržavanje pravila, politika i procedura nacionalnog društva koje su važne za članove.

U nacionalnim društvima u kojima članovi sudjeluju u izboru vodstva nacionalnog društva na različitim razinama organiziranosti, prava članova moraju sadržavati sljedeće:

- mogućnost kandidiranja, ako osoba zadovoljava uvjete;
- sudjelovanje i pravo glasa na sastancima lokalne skupštine i ako su izabrani u skupštinama na višim razinama organiziranosti (kako će to biti izvedeno ovisi o strukturi nacionalnog društva).

Ovo je dodatno elaborirano u Poglavlju 4, „Vođenje (upravljanje i rukovođenje)“.

Preporučljivo

Članarina može biti različite visine kako bi se i one skupine iz društva koje su slabo zastupljene potaknulo na sudjelovanje, na primjer, različite dobne skupine.

Nacionalno društvo može odlučiti nekima ne naplaćivati članarinu, na primjer volonterima (vidi standard 3.2).

Kako bi se zaštitila neovisnost i neutralnost nacionalnog društva, može se odlučiti da pokrovitelji, počasni članovi i slično ne uživaju automatski pravo sudjelovanja u procesima donošenja odluka nacionalnog društva.

Nacionalno društvo bi trebalo osigurati da se svi članovi upoznaju s pravima i obvezama i to može biti napisano u statutu.

STANDARD 2.3

Statut definira proces stupanja u članstvo i završetak članstva.

Obavezno

U statutu mora biti opisano kako se i gdje podnosi zahtjev za članstvo i kako članstvo prestaje.

U statutu mora biti navedena i obveza vođenja ažuriranog popisa članova (ili ekvivalenta tome) te treba biti definirano tko je za to odgovoran u okviru organizacije.

Uvjeti u kojima automatski prestaje članstvo moraju biti izrijekom navedeni (na primjer u slučaju smrti ili neplaćanja članarine).

U statutu moraju biti navedene okolnosti u kojima član može biti suspendiran ili izbačen iz članstva, kao i sama procedure povezana s time. Disciplinski postupci moraju biti proceduralno pravedni i jamčiti pravični postupak te ih treba pokrenuti kao odgovor na ozbiljne situacije (za više detalja vidi Poglavlje 6, „Usklađenost, integritet i rješavanje sporova“).

Statutom nacionalnog društva ili internim propisima moraju se definirati procedure za rješavanje pritužbi ili sporova u koje su uključeni članovi. U nekim je zemljama to uvjetovano zakonom. U Poglavlju 6 „Usklađenost, integritet i rješavanje sporova“ nalazi se više detalja o postupku rješavanja sporova.

Primjeri su dostupni u elektronskoj verziji

Poglavlje 3: Volonteri

Ovo poglavlje pokriva one aspekte volontiranja koje treba regulirati statutom nacionalnog društva. Uzimajući u obzir da provedba humanitarnih aktivnosti nacionalnih društava ovisi o volonterima, te kako bi se doprinijelo promicanju volontiranja u ovom je poglavlju navedeno na koje načine se u statutu nacionalnog društva mogu zaštititi prava volontera i angažirati volonteri u procesima odlučivanja i sudjelovanja u vođenju nacionalnog društva.

Prilikom pisanja statuta u dijelu koji se odnosi na reguliranje volontiranja nacionalno društvo bi trebalo težiti stvaranju okruženja u kojemu se volonteri mogu uključiti u rad nacionalnog društva i u kojemu dobivaju mogućnost za sudjelovanje u institucionalnom životu organizacije. Općenito, procedure koje se odnose na djelovanje u ulozi volontera trebaju biti jednostavne i fleksibilne, ali istovremeno zadovoljiti potrebu za uspostavljanjem odgovarajućih pravila i zaštitnog mehanizma kako bi se osiguralo da volonteri poštuju temeljna načela i politike i propise nacionalnog društva. Svi oblici volontiranja u nacionalnom društvu trebaju biti temeljeni na individualnom, informiranom pristanku.

Ključna pitanja

- Jesu li statut i propisi nacionalnog društva poticajni za angažiranje volontera iz svih dijelova društva?
- Koja prava i odgovornosti imaju volonteri? Omogućavaju li oni volonterima učinkovito sudjelovanje u životu i procesima nacionalnog društva na svim razinama?
- Je li jasno iz kojih razloga i kako volonteri mogu biti suspendirani ili isključeni?

STANDARD 3.1

Nacionalno društvo mora biti otvoreno svima koji žele volontirati.

Obavezno

U statutu mora pisati da je nacionalno društvo otvoreno svima koji žele volontirati bez ikakvog oblika diskriminacije temeljenog na rodu, etničkom porijeklu, nacionalnosti ili državljanstvu, dobi, invaliditetu, jeziku, političkom mišljenju, vjerskom uvjerenju, socijalnoj pozadini ili bilo kojem drugom sličnom razlogu.

Primjeri su dostupni u elektronskoj verziji

Dodatna pojašnjenja

Kao što je navedeno u standardu 2.1, nacionalno društvo koje nije otvoreno za sve potencijalne volontere zbog nacionalnog zakonodavstva mora stupiti u dijalog s relevantnim tijelima vlasti kako bi pokušalo promijeniti to ograničenje, a u međuvremenu učiniti sve moguće kako bi prilagodilo taj standard drugim načinima (na primjer povezivanjem stranih državljana s drugim nacionalnim društvima za koje mogu volontirati online).

Kao i sa članovima, nacionalno društvo bi trebalo nastojati privući različite volontere koji bi bili odraz zajednice kojoj služe. Različitost je usko povezana s imidžem, relevantnošću i pristupom nacionalnog društva i ona je nešto na čemu bi trebalo raditi proaktivno i kontinuirano. Nacionalna društva bi trebala raditi na uključivanju ranjivih skupina u volontiranje – uključujući i one koji su ciljana skupina.

Otvorenost svima ne implicira da nacionalno društvo ne može definirati koji su preduvjeti za specifične volonterske poslove. Sasvim suprotno, neki volonterski poslovi mogu zahtijevati traženje prikladnih

vještina i provedbu provjera. Na primjer, za rad s djecom i mladima nacionalno društvo bi trebalo provjeriti je li osoba kažnjavana.

Ključni dokumenti i izvori

- IFRC Strategic Framework on Gender and Diversity Issues, 2013-2020
- IFRC: Gender and Diversity Organisational Assessment Toolkit (2016)
- IFRC Youth Policy, 2017
- IFRC Youth Engagement Strategy (YES), 2013

STANDARD 3.2

Statutom su definirani volonteri i prava i obveze volontera.

Obavezno

Statut mora definirati tko su volonteri na način koji ih razlikuje od drugih vrsta pojedinačnog angažiranja u nacionalnom društvu. To ne implicira da volonteri ne mogu biti i članovi, ili da zaposlenici ne mogu volontirati za nacionalno društvo, nego da se te uloge razlikuju.

Prava i obveze volontera moraju biti jasno opisani.

Prava volontera moraju uključivati:

- dobivanje dovoljne podrške, na primjer u obliku osnovne edukacije i dostatne edukacije potrebne za obavljanje volonterskih aktivnosti;
- sudjelovanje u oblikovanju i poboljšanju aktivnosti u koje su uključeni;
- zaštitu za vrijeme volontiranja za nacionalno društvo (uključujući sigurnost i zaštitu, zaštitu od zlostavljanja, maltretiranja i seksualnog uznemiravanja i psihosocijalnu podršku);
- refundaciju razumnih troškova koji su nastali za vrijeme volontiranja.

Kao minimum, odgovornosti volontera moraju uključivati:

- poštivanje temeljnih načela;
- poštivanje propisa nacionalnog društva koji se odnose na korištenje znaka (vidi standard 1.3);
- pridržavanje propisa namijenjenih volonterima, uključujući i kodeks ponašanja.

Nacionalno društvo mora osigurati da se procedure koje se odnose na rješavanje sporova i disciplinski postupci odnose i na volontere (opisano u Poglavlju 6).

Preporučljivo

Kako bi promicalo uključenost volontera u procese donošenja odluka, nacionalno društvo može volonterima dati pravo prisustvovanja sjednicama skupštine na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Nacionalno društvo može volonterima dati pravo glasa na izborima za svoja tijela temeljem određenih kriterija (na primjer, trajanje volontiranja).

Nacionalno društvo može volonterima (onima koji nisu članovi) dati pravo da budu birani u tijela.

Jedan od načina na koje se volonterima može dati pravo birati i biti birani je davanjem statusa člana, ali bez obveze plaćanja članarine. To se može realizirati uz informirani pristanak volontera.

Nacionalno društvo se treba pobrinuti da volonteri budu upoznati sa svojim pravima i obvezama i to se može spomenuti u statutu.

Primjeri su dostupni u elektronskoj verziji

Dodatna pojašnjenja

Većina nacionalnih društava ima i članove i volontere i često postoji preklapanje između tih dviju kategorija. Volonteri na vodećim pozicijama su često i članovi. Za one pojedince koji su angažirani u nacionalnom društvu u više uloga, važno je znati u kojoj situaciji su u kojoj ulozi, jer to ima pravne posljedice u mnogo zemalja, na primjer:

- neki zakoni mogu se odnositi na volontere, ali ne i na članove;
- osiguranje se na različite načine primjenjuje na volontere i članove;
- ako volonter obavlja plaćeni posao kao povremeni ili ugovorni radnik, možda je potreban i ugovor o radu u takvoj situaciji u skladu s nacionalnim zakonom o radu.

Vrlo često se volonteri upoznaju sa svojim pravima i obvezama putem volonterskih ugovora ili kodeksa ponašanja u kojima su definirani i prava i obveze nacionalnog društva i volontera.

Ključni dokumenti i izvori

- IFRC Volunteering Policy, adopted at the IFRC General Assembly (2011)
- IFRC Volunteer Charter, adopted at the IFRC General Assembly (2017)
- IFRC Volunteer Legal Toolkit (2011)

Poglavlje 4: Vodstvo (upravljanje i rukovođenje)

Ovo se poglavlje bavi temom vodstva nacionalnog društva. Standardi su fokusirani na osiguravanje vodstva koje je sposobno pravovremeno, učinkovito i transparentno donijeti odluke koje su prošle adekvatnu razinu provjere i razmatranja kako bi se osiguralo da ih svi dionici percipiraju legitimnima.

Funkcije upravljanja i rukovođenja mogu biti organizirane na različite načine. Ono što je važno je da su te funkcije dodijeljene pojedinim tijelima ili pojedincima, te da se učinkovitim podjelom ovlasti osigura adekvatna provjera odluka, te da nijednom pojedincu niti tijelu ne pripadne neproporcionalna moć nad odlučivanjem o smjeru i odlukama nacionalnog društva.

Ključna pitanja

- Postoji li adekvatna provjera odluka i jesu li uspostavljeni dostatni mehanizmi kako bi se osiguralo da nijednom pojedincu niti tijelu ne pripadne neproporcionalna moć?
- Jesu li sve glavne sastavnice nacionalnog društva dovoljno zastupljene u donošenju odluka?
- Jesu li odgovornosti vodstva jasne i sveobuhvatne, i mogu li se odluke donositi pravovremeno i transparentno?
- Na koji način nacionalno društvo osigurava da je vodstvo sposobno i da se percipira kao legitimno?
- Ima li nacionalno društvo uspostavljene mehanizme kojima se osigurava da vodstvo u svakom trenutku poštuje najviše standarde integriteta i etike?

STANDARD 4.1

Statutom je osigurano postojanje učinkovite podjele ovlasti u donošenju odluka vodstva.

Obavezno

Nacionalno društvo mora osigurati definiranje svih glavnih funkcija i odgovornosti vodstva te precizno definirati koje je tijelo ili pojedinac unutar nacionalnog društva odgovoran za svaku od njih ili na koji su način odgovornosti podijeljene.

Statutom se mora osigurati postojanje dostatne podjele ovlasti između različitih pozicija i tijela. To znači da nijedan pojedinac i/ili tijelo ne smije imati nekontroliranu moć ili ovlasti.

Primjeri

Podjela ovlasti za poziciju izvršnog predsjednika (Španjolski Crveni križ)

Predsjednik Španjolskog Crvenog križa je i najviši predstavnik upravljačke strukture i glavni rukovoditelj.

U statutu su detaljno opisane funkcije predsjednika i one uključuju ove uloge: najviši predstavnik Španjolskog Crvenog križa, rukovođenje, promicanje i koordiniranje aktivnosti Španjolskog Crvenog križa, određivanje rukovodeće strukture organizacije, najviši ovlašteni službenik organizacije.

Predsjednika izabire skupština koja izabire i nacionalni odbor koji ima 43 predstavnika, a kojima je predsjedavajući predsjednik Španjolskog Crvenog križa. Nacionalni odbor sastaje se najmanje triput godišnje te vodi brigu o podjeli ovlasti i odgovornosti predsjednika.

Predsjednik može stavljati pojedine točke na raspravu i donošenje na nacionalnom odboru, a isto može učiniti i kvorum od jedne trećine članova odbora.

Odbor može predložiti skupštini davanje otkaza predsjedniku, i može zatražiti od predsjednika sazivanje skupštine.

Španjolski Crveni križ imenuje različite komisije kako bi savjetovale i pružale podršku predsjedniku u nadziranju rukovodstvenih aktivnosti, uključujući komisije za kontrolu budžeta, zapošljavanje i investicije.

Razdvojenost uprave i rukovodstva (Kanadski Crveni križ)

Kanadski Crveni križ se pobrinuo podjelu ovlasti u donošenju odluka razdvajanjem funkcija upravljanja i rukovođenja unutar organizacije. Odbor koji se sastoji od 16 članova odgovoran je za nadziranje organizacije i zapošljavanje glavnog tajnika. Svakodnevno rukovođenje operativnim aktivnostima odgovornost je glavnog tajnika koji je odgovoran odboru za rukovođenje svim aktivnostima i poslovima nacionalnog društva, uključujući:

- (i) implementaciju misije, strateških ciljeva i prioriteta koje je usvojio odbor, na svim razinama nacionalnog društva;
- (ii) organiziranje i rukovođenje aktivnostima nacionalnog društva kako bi se usluge pružile na najučinkovitiji i najkorisniji mogući način zajedničkim djelovanjem zaposlenika i volontera.

Odbor direktora sastaje se najmanje četiri puta godišnje kako bi:

- (a) izvršio nadzor nad izvedbom nacionalnog društva;
- (b) osigurao postojanje adekvatnih politika potrebnih za održivu, isplativu, pravnu i etičku organizacijsku provedbu i djelovanje;
- (c) odobrio operativni plan i proračun nacionalnog društva;
- (d) odobrio godišnje revidirano financijsko izvješće nacionalnog društva i prezentiralo ga članovima;
- (e) zaposlilo i definiralo uvjete zapošljavanja glavnog tajnika.

Dodatna pojašnjenja

Za dobrobit nacionalnog društva važno je da je uspostavljena podjela ovlasti kako bi se bilo koju osobu ili tijelo spriječilo u udaljavanju organizacije od njezinih načela, vrijednosti i misije.

Glavna podjela ovlasti uspostavljena je kroz:

- postupak rotacije prilikom provedbe izbora, kako je opisano u standardu 4.4;
- izvješćivanje i provjeru: pojedinac ili tijelo priprema ili predlaže odluku, a drugi pojedinac ili tijelo je odobrava i potvrđuje.

Izvješćivanje i provjera mogu postojati između upravljačkih tijela (na primjer, između glavnog odbora i skupštine); između upravljačkih i rukovodećih funkcija, i između različitih razina uprave, na primjer između tijela na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Jedan od načina postizanja podjele ovlasti unutar nacionalnog društva je potpuno razdvajanje pojedinaca koji obavljaju funkcije upravljanja i rukovođenja. Oni koji su na nekoj upravljačkoj funkciji određuju smjer i strategiju te nadziru način rukovođenja kao i usklađenost; rukovodstvo se bavi implementacijom strategija i izvješćivanjem uprave. Uprava može dati otkaz rukovodstvu ako nije zadovoljna s postignućima, a uprava je s druge strane obično odgovorna članstvu nacionalnog društva.

Ovaj pristup može dobro funkcionirati na nacionalnoj razini na kojoj obično ima zaposlenika koji su plaćeni za svoj posao; s druge strane, granica između uprave i rukovodstva može puknuti na lokalnoj razini na kojoj pojedini volonteri mogu u praksi provoditi i upravljačke i rukovodeće uloge. U takvim slučajevima, središnje upravljačko tijelo obično ima ključnu ulogu u postizanju podjele ovlasti na lokalnoj razini.

Neka nacionalna društva organizirana su tako da se uloge uprave i rukovodstva preklapaju. Takav primjer je pozicija izvršnog predsjednika koji je izabrani predsjednik, ali i najviša rukovodeća pozicija. To je najčešće pozicija s punim radnim vremenom. To znači da je isti pojedinac odgovoran i za aktivnosti rukovođenja i za nadziranje postignuća rukovodstva. U takvoj je situaciji posebno važno postaviti i neke druge mehanizme podjele ovlasti, na primjer:

- često održavanje sjednica skupštine ili glavnog odbora kojima izvršni predsjednik podnosi izvješće;
- odredba o sazivanju izvanredne sjednice odbora, ako to zatraži određeni broj njegovih članova;
- pravo članova odbora da predlažu točke dnevnog reda za sjednice odbora;
- korištenje stalnih pododбора s jasnom ulogom, opsegom aktivnosti i funkcijom nadzora koji izvješćuju odbor ili skupštinu;
- redovite interne revizije s direktnim pristupom odboru;
- nezavisni mehanizmi koji se bave optužbama koje uključuju izvršnog predsjednika.

STANDARD 4.2

Statutom su definirana upravljačka tijela i pozicije na svim razinama kao i njihove funkcije.

Obavezno

Statut mora definirati, za sva upravljačka tijela nacionalnog društva sljedeće:

- trajanje njihovog mandata i njihov sastav, način na koji se odabiru članovi;
- njihove ovlasti;
- njihov odnos s drugim upravljačkim tijelima (na primjer, kome odgovaraju);
- tko je odgovoran za sazivanje sastanaka i kakva je obavijest potrebna, koliko se često sastaju, odredbe za sazivanje izvanrednih sjednica;
- tko donosi odluke između sastanaka;
- proceduru za donošenje odluka, uključujući kvorum i većinu potrebnu za glasanje, što se događa ako nema kvoruma;
- pravila i postupke koji mogu uključivati i odredbu o korištenju tehnologije za sazivanje sastanaka.

Nadalje, statut mora definirati za sve pojedinačne upravljačke pozicije na svim razinama organiziranosti sljedeće:

- tko može biti izabran na te pozicije, način na koji se izabiru;
- minimalne kvalifikacije koje pojedinci moraju imati kako bi se kandidirali za te pozicije;
- koliko dugo mogu biti na poziciji (odredba o potrebi rotacije);
- njihove ovlasti i odgovornosti;
- način na koji ih se može ukloniti s njihove pozicije i na temelju čega;
- što se događa ako pojedinac odstupa s neke pozicije ili je uklonjen s nje prije isteka mandata.

Ovi su uvjeti dodatno razjašnjeni pod standardom 4.3, „Statut osigurava legitimitet i kapacitet upravljačkih tijela i pozicija nacionalnog društva“.

Preporučljivo

Može se donijeti odluka o osnivanju podtijela skupštine, glavnog odbora i drugih tijela. Takva tijela mogu imati drugačiji sastav i nadležnosti: komisije obično čine članovi odbora i ponekad kooptirani članovi, i one obavljaju specifične zadatke po ovlaštenjima koja im je dalo matično tijelo. Savjetnička

tijela (koja mogu uključivati i vanjske eksperte) moguće je osnovati kako bi davali savjete koji bi trebali doprinijeti donošenju informiranih odluka.

Komisije i savjetodavna tijela mogu biti trajna (stalna) ili ad hoc. Stalne komisije bi trebale biti uspostavljene samo kad postoji potreba za ulogom ili funkcijom koju kontinuirano trebaju obavljati članovi odbora. U slučaju da su uspostavljene stalne komisije ili savjetodavna tijela, njihov sastav, ovlasti, procedure i procesi donošenja odluka trebali bi biti formalizirani.

Tipični primjeri stalnih komisija uključuju komisije za financije, izbore/kandidature, kontrolu i rizike, etiku i integritet, upravljanje (provjerava učinkovitosti odbora), različitost i spolnu zastupljenost i mlade.

Dodatna pojašnjenja

Većina upravljačkih tijela nacionalnog društva uključuje:

- **skupštinu** i podkomisije i pododbore; vrlo vjerojatno je skupština najviše tijelo koje donosi odluke u nacionalnom društvu, koje odobrava sve glavne strateške odluke i koje vjerojatno odlučuje ili snažno utječe na sastav glavnog odbora koji mu odgovara.
- **glavni odbor** i podkomisije i pododbori; najčešće je ovo tijelo koje upravlja i nadzire rad organizacije između sjednica skupštine, kojemu rukovodstvo odgovara i koje kontinuirano donosi strateške odluke.
- **skupštine i odbori** na drugim razinama organizacije i podkomisije i pododbori najčešće nadziru lokalna društva i ogranke.

Većina nacionalnih društava ima sljedeće upravljačke pozicije:

- predsjednika
- potpredsjednik(e)
- rizničara

Uobičajene upravljačke funkcije uključuju:

Strateški smjer i dugoročno planiranje

- Uspostavljanje vizije i strateškog smjera, definiranje općih ciljeva
- Donošenje odluka o planiranju i resursima
- Razvijanje organizacijske kulture kako bi se postigli ciljevi

Struktura lokalnih društava/članovi/volonteri

- Osiguravanje primjerene strukture društava
- Praćenje članstva i volontiranja
- Izvješćivanje članova i drugih dionika
- Određivanje članarine

Nadziranje rukovodstva i osiguravanje usklađenosti

- Imenovanje, nadzor rezultata i prekidanje ugovora rukovodstvu (ovo se odnosi na glavnog tajnika i moguće na njezine/njegove zamjenike, temeljem preporuka glavnog tajnika; ostali zaposlenici na pozicijama voditelja bi se trebali zapošljavati kroz uobičajene procedure, pod nadzorom glavnog tajnika)
- Nadziranje rezultata organizacije
- Osiguravanje održivosti organizacije i nadziranje financija, uključujući osiguravanje različitosti i održivosti izvora prihoda, prvenstveno onih prikupljenih na državnoj razini
- Osiguravanje usklađenosti s relevantnom legislativom
- Osiguravanje prikladnih financijskih kontrola, uključujući reviziju i odabir revizora
- Nadziranje upravljanja rizikom

- Uspostavljanje relevantnih organizacijskih politika i njihova provedba
- Osiguravanje uspostave mehanizama za prikupljanje, istraživanje i odgovor na povratne informacije dobivene od ključnih dionika i sastavnica.

Dodatni konstitucijski zadaci

- Osiguravanje ažuriranosti statuta i internih pravila.

Ne postoji univerzalna formula što se tiče veličine upravnog tijela. Kao općenito pravilo, lokalni odbori su obično učinkoviti sa 7 do 10 članova, a nacionalni odbor može učinkovito raditi sa 10 do 20 članova, ovisno o veličini nacionalnog društva. Sva podtijela bi generalno trebala biti manja (3-5 članova).

Faktori koje treba uzeti u obzir kod odlučivanja o veličini upravnog tijela:

- učinkovitost i djelotvornost kod donošenja odluka i rada;
- različitost i zastupljenost;
- ekspertiza potrebna za donošenje dobrih odluka (na primjer, pravna ekspertiza, financijsko znanje);
- trošak sastanaka, osobito ako se ljudi redovito sastaju uživo;
- broj ljudi koji su voljni i u mogućnosti obnašati funkciju, osobito na lokalnoj razini na kojoj ima možda manji broj volontera.

STANDARD 4.3

Statut osigurava legitimitet i kapacitet upravljačkih tijela i pozicija nacionalnog društva.

Obavezno

U statutu su opisana pravila i procedure za provedbu izbora i/ili imenovanja na upravljačke pozicije ili članova upravljačkih pozicija na svim razinama. Ona moraju biti poštena i transparentna i promicati različitost. Sljedeće mora biti obuhvaćeno:

Tko izabire/imenuje

- koje tijelo/a izabire/u ili imenuje/u članove različitih upravljačkih tijela
- na koji su način dionici unutar nacionalnog društva, kao što su članovi i/ili volonteri, uključeni u proces odabira uprave na različitim razinama nacionalnog društva
- tko može glasati i koji je postupak za to.

Tko može biti izabran/imenovan

- kriteriji za odabir izabranih i imenovanih pojedinaca trebaju jamčiti kompetentno vodstvo nacionalnog društva. Isto tako, moraju voditi računa o neovisnosti i reputaciji nacionalnog društva. Kriteriji za upravljačke pozicije moraju isključivati mogućnost kandidiranja zaposlenika za pozicije za koje se provode izbori. Ukoliko osoba koja obnaša neku funkciju za koju se provode izbori u nekom trenutku postane zaposlenik s ugovorom o radu, on/ona mora podnijeti ostavku na izabranu poziciju. Ali u nekim kontekstima, nacionalno zakonodavstvo čak i zahtijeva zastupljenost zaposlenika u upravnom odboru. U takvim slučajevima treba opisati proceduru za izbor predstavnika zaposlenika.
- način na koji se provjerava ispunjavaju li kandidati kriterije često je reguliran poslovnikom izbornog povjerenstva.
- razlozi za neprihvatljivost i razlozi i procedure za uklanjanje izabranih pojedinaca s pozicije (poveznica na poglavlje 6, „Usklađenost, integritet i rješavanje sukoba“).
- u slučaju imenovanja osoba na upravljačke pozicije od strane vlasti, statut mora osigurati da:
 - članovi koje imenuju vlasti nikad ne tvore većinu, niti manjinu koja može spriječiti donošenje odluka, te da

- članovi koje imenuju vlasti, kao i svi drugi članovi odbora, potpišu i obvezni su se pridržavati kodeksa ponašanja ili bilo kojeg drugog sličnog okvira ponašanja.

Kako se održavaju izbori

- za one upravljačke pozicije za koje se provode izbori, oni moraju biti slobodni i poštenu i provedeni tajnim glasovanjem
- moraju se definirati glasačka pravila, kvorum i potrebne većine

Odredba o upražnjenim upravljačkim pozicijama

- mora postojati odredba o tome što se događa kad neka pozicija ostane upražnjena između izbora, najčešće je to odredba o načinu provedbe izbora za zamjenu
- mora postojati odredba u kojoj piše što u slučaju da predsjednička pozicija ostane upražnjena iz bilo kojeg razloga. U takvoj situaciji najčešće potpredsjednik obnaša dužnost predsjednika ili glavni odbor imenuje vršitelja dužnosti predsjednika do provedbe izbora.

Kodeks ponašanja

Članovi upravljačkih tijela moraju potpisati kodeks ponašanja kojim se definiraju osnovna očekivanja o načinu na koji trebaju obnašati svoju ulogu. Kodeksom ponašanja osoba se izrijekom obvezuje:

- djelovati, u svakome trenutku, u skladu s temeljnim načelima
- demonstrirati najviše standarde osobnog integriteta
- djelovati u dobroj vjeri i u najboljem interesu nacionalnog društva
- djelovati s razumnim oprezom i dužnom pažnjom
- ne zlorabiti informacije ili svoj položaj te poštovati povjerljivost osjetljivih informacija
- prijaviti i riješiti sukob interesa
- ne iskorištavati ovlasti ili autoritet, na primjer korištenjem imovine nacionalnog društva za osobne svrhe, ili narušavanjem autoriteta glavnog tajnika kod zaposlenika
- ne kršiti politike nacionalnog društva
- suzdržavati se od svih oblika prijevare ili korupcije
- suzdržavati se od svih oblika uznemiravanja, uključujući i seksualno uznemiravanje
- promicati suradnju i partnerstvo među članovima uprave.

Sukob interesa

Statut mora od svih pojedinaca na upravljačkim pozicijama zahtijevati izjašnjavaње o svim mogućim ili stvarnim sukobima interesa, ili situacijama koje bi se mogle tumačiti kao sukob interesa. To je obično dio Kodeksa ponašanja. (vidi Poglavlje 6 „Usklađenost, integritet i rješavanje sporova“.)

Član koji prijavi potencijalni ili stvarni sukob interesa, mora se suzdržati od rasprave i glasanja o pitanjima koja se tiču njega/nje.

Ukoliko je sukob interesa ozbiljne ili trajne prirode, on/ona mora podnijeti ostavku sa svoje funkcije u nacionalnom društvu i u međuvremenu se suzdržati od glasanja.

Preporučljivo

U Statutu može biti odredba vezana uz izbor u upravljačka tijela i na pojedine pozicije koja se odnosi na elektronsko glasovanje, uključujući i glasanje na daljinu.

Nacionalno društvo može definirati specifične profile ili kriterije za odabir na pojedine pozicije, na primjer pozicije predsjednika, potpredsjednika, rizničara i predstavnika/e mladih. Na primjer, razumno je od rizničara zahtijevati financijsko iskustvo i vještine.

Statut može imati odredbu o kooptiranju članova upravljačkih tijela kako bi se osiguralo da oni posjeduju kompetencije potrebne za obavljanje svojih funkcija. To može uključivati i obavezu kooptiranja osoba s određenim definiranim vještinama ako ih ne posjeduje nitko od izabranih članova, ili općenito zahtjev za kooptiranjem pojedinaca s iskustvom izvan nacionalnog društva. Na primjer, ako nacionalno društvo ima definirane minimalne uvjete za poziciju rizničara, ali se na izborima nije kandidirala osoba s tim kvalifikacijama, nacionalno društvo može identificirati i kooptirati osobu s traženim uvjetima.

Imenovanje i/ili kooptiranje može se koristiti i u savjetodavnim odborima/komisijama, poput komisije za financije.

Svako kooptiranje treba se temeljiti na uspostavljenim i transparentnim procedurama i biti pod nadzorom izabranih članova uprave, što znači da broj izabranih članova mora biti veći od broja kooptiranih članova.

Može se unijeti i odredba o zamjeni članova koji ne ispunjavaju svoje obveze, na primjer, ne sudjeluju na određenom broju sastanaka (na primjer, neopravdani izostanak s tri sastanka).

Primjeri

Povećanje različitosti članova upravljačkih tijela (Crveni križ Ugande)

Statut Crvenog križa Ugande definira i minimalni omjer spolova kao i sudjelovanje mladih u upravljačkim strukturama nacionalnog društva.

Na razini odbora, 2 od 13 mjesta u odboru rezervirana su za žene. Osim toga, supredsjedavajući i predsjedavajući moraju biti različitog spola, kao i predstavnici mladih.

Unutar struktura mladih, najmanje jedna trećina mladih članova odbora mora biti istog spola, a svaka zastupljenost odbora mladih u višim tijelima nacionalnog društva mora biti balansirana između muškaraca i žena. Ova posljednja odredba se zrcali u cijeloj organizaciji: lokalna društva šalju jednog volontera i jednu volonterku na skupštinu.

Definiranje i kooptiranje osoba s adekvatnim vještinama na razini odbora (Crveni križ Ugande)

Nastavno na veliku krizu, Crveni križ Ugande prilagodio je svoj statut kako bi osigurao kooptiranje vanjskih stručnjaka u glavni odbor kao punopravnih članova. To je učinjeno kao odgovor na analizu prema kojoj prethodni članovi glavnog odbora koji su se sastojali od predstavnika društava nisu nužno imali vještine potrebne za nadzor i oblikovanje razvoja kompleksne organizacije ili za pozivanje izvršitelja na odgovornost.

Odbor koji ima 13 članova trebao bi imati i 4 kooptirana člana s kompetencijama u područjima razvoja poslovanja i prikupljanja sredstava, upravljanja rizikom i financijama, odnosima s medijima i javnostima, upravljanja projektima i programima – što su sve ključne vještine koje nije lako pronaći među članovima. Kriteriji koje je nacionalno društvo identificiralo za poziciju upravljanja rizikom i financijama uključuju:

- članstvo u relevantnim profesionalnim tijelima;
- dokazano iskustvo upravljanja financijama ili provedbe revizije tijekom najmanje pet godina, po mogućnosti uključujući iskustvo na nekoj višoj poziciji u respektabilnoj nacionalnoj ili međunarodnoj organizaciji;
- dokazano iskustvo u primjeni prakse, procedura i sustava upravljanja financijama u respektabilnoj organizaciji.

Vođeni usvojenim smjernicama koje definiraju potrebne vještine i kompetencije, predsjedavajući i glavni tajnik su od odbora dobili zadatak predložiti listu potencijalnih kandidata za svaku od te četiri uloge koje nakon toga idu na odobrenje skupštine.

Osiguravanje političke neutralnosti među članovima odbora: izvadak iz Statuta (Gruzijski Crveni križ)

U slučaju da član predsjedništva dobije poziciju u političkoj stranci, automatski prestaje biti članom predsjedništva.

Dodatna pojašnjenja

Ovisno o točnoj pravnoj strukturi nacionalnog društva (vidi standard 1.4), članstvo u odboru može implicirati financijsku i pravnu odgovornost kako bi se osiguralo da se organizacija pridržava primjenjivih nacionalnih zakona i svoje misije, kako slijedi:

- **financijska odgovornost** – pojedinačni članovi odbora mogu biti financijski odgovorni ukoliko nastanu troškovi za organizaciju.
- **pravna odgovornost** – članovi odbora mogu biti i pravno odgovorni za odluke koje donese odbor.

Odbori mogu sklopiti policu osiguranja kako bi zaštitili pojedinačne članove u slučaju tužbi za navodno nezakonito djelovanje, ali teško da će osiguranje zaštititi članove odbora od donošenja bilo kakvih nepromišljenih odluka.

Kako bi se osigurao legitimitet i učinkovitost, u upravljačkim tijelima bi trebale biti zastupljene različite kompetencije i iskustvo. Stoga bi nacionalno društvo trebalo proaktivno nastojati postići različitost perspektive i iskustva u svojim upravnim tijelima. To može uključivati, ali ne mora biti ograničeno na poticanje ravnopravne zastupljenosti spolova, zastupljenosti mladih, etničkih manjina i/ili osoba s invaliditetom. Pažnju treba posvetiti i uključivanju predstavnika pogođenog stanovništva.

Slobodni i poštenu izbori, koji se provode tajnim glasovanjem, važni su jer zastupnicima omogućavaju promjenu vodstva ako su nezadovoljni.

Kooptiranje određenog broja članova upravljačkih tijela može biti učinkoviti način osiguravanja različitosti, kompetencija i iskustva potrebnih za učinkovito donošenje odluka i kontrolu. Isto vrijedi i za imenovanje u savjetodavna tijela.

Pitanje članova odbora koje imenuju vlasti (što se ne može izjednačavati s izabranim osobama koje su zaposlene u javnom sektoru) odnosi se na temeljno načelo neovisnosti. U nekim kontekstima to se smatra načinom facilitiranja strateških rasprava s ključnim tijelima javnih vlasti i prirodnom manifestacijom uravnoteženog odnosa između nacionalnog društva i vlasti pojedine zemlje. U nekim slučajevima to pitanje može biti izvan direktne kontrole nacionalnog društva. Bez obzira na situaciju treba učiniti sve moguće kako bi se izbjeglo političko ili drugačije uplitanje u poslove nacionalnog društva, ali i kako bi se izbjegla bilo kakva percepcija takvog uplitanja. Najvažniji alati zaštite spomenuti su pod „Obavezno“.

Upravljanje potencijalnim sukobom interesa važno je za imidž nacionalnog društva i očuvanje temeljnih načela. Općenito, statut bi trebao osigurati da je nacionalno društvo u mogućnosti održati autonomnost u djelovanju i donošenju odluka u odnosu na tijela vlasti, kao i u odnosu na sve ostale dionike, poput korporacija iz privatnog sektora.

STANDARD 4.4

Statutom je osigurana redovita rotacija na upravljačkim pozicijama.

Obavezno

Statutom mora biti specificirano trajanje mandata za sve upravljačke pozicije na svim razinama (na centralnoj i lokalnoj razini) kako bi se osigurala redovita rotacija.

Mora postojati ograničenje u broju uzastopnih mandata koje pojedinac može obnašati na istoj poziciji na centralnoj razini (na primjer, maksimalno dva uzastopna mandata u trajanju četiri ili pet godina na istoj poziciji, s mogućnošću obnašanja iste pozicije nakon proteka jednog mandata).

Statutom se mora osigurati da se izbori/odabir provode ne kasnije od kraja mandata.

Preporučljivo

Statut može sadržavati ograničenje broja uzastopnih mandata koje pojedinac može obnašati na lokalnoj razini.

Statut može sadržavati odredbu kojom se osigurava postojanje određene razine kontinuiteta i institucionalne memorije unutar odbora, na primjer, osiguravanjem da dio članova odbora može biti ponovno izabran.

Dodatna pojašnjenja

Ograničavanje broja mandata doprinosi osiguravanju novih perspektiva i ideja na razini upravljanja nacionalnim društvom. To je također i dobar način podjele ovlasti.

Na lokalnoj razini, na kojoj može biti manje potencijalnih kandidata za određene pozicije, možda je primjereno povećati broj mandata koji pojedinac može obnašati.

Primjeri

Izvadak iz statuta Crvenog križa Gruzije

Predsjednika Crvenog križa Gruzije bira skupština na mandat od četiri godine. Prema članku 27 trenutnog statuta ista osoba može biti izabrana na dva uzastopna mandata. (...)

Članove predsjedništva bira skupština na mandat od četiri godine. Ista osoba može biti izabrana na dva uzastopna mandata. Članovi predsjedništva odgovorni su skupštini. (...)

Članove lokalnog predsjedništva bira lokalna skupština na mandat od četiri godine. Članovi lokalnog predsjedništva odgovorni su lokalnoj skupštini. Ista osoba može biti izabrana na dva uzastopna mandata.

STANDARD 4.5

Statuti definiraju uloge, nadležnosti i odgovornosti za glavne rukovodeće pozicije, kao i procedure koje se odnose na imenovanje i završetak mandata.

Obavezno

Statuti moraju definirati ključne dužnosti osoba na rukovodećim pozicijama i njihove linije izvještavanja. Time se osigurava jasno definiranje odgovornosti za donošenje odluka u odnosu na druge vodeće pozicije i jasno definiranje linija odgovornosti.

Statuti moraju opisati procedure za imenovanje i završetak mandata na glavnim rukovodećim pozicijama. U mnogim nacionalnim društvima Glavni odbor imenuje i nadgleda rad glavnog tajnika, te donosi odluku o završetku mandata. Glavni odbor obično definira profil i standarde koji se od rukovodstva očekuju u izvedbi kako bi na taj način osigurao odgovornost i pratio izvedbu. U nekim nacionalnim društvima, Glavni odbor također odobrava imenovanje zamjenika glavnog tajnika, prema njegovim/njezinim preporukama.

Mora postojati odredba kojom se omogućava brzo razrješenje osoba na rukovodećim pozicijama ako je to potrebno. Nacionalna društva koja imaju izvršnog predsjednika, koji nije imenovan, nego je izabran, upućuju se na Standard 4.1.

Statuti moraju uključivati kriterije prihvatljivosti za vodeće pozicije, na primjer, zabranu uključivanja u aktivnosti za koje se može smatrati da kompromitiraju njihovu mogućnost izvršavanja rukovodećih uloga u skladu s temeljnim načelima, ili koje bi mogle izložiti riziku ugled i reputaciju nacionalnog društva.

Dodatna pojašnjenja

Statuti ne bi trebali određivati detalje rukovodeće strukture, nego samo definirati dužnosti glavnog rukovoditelja.

Uloga glavnog rukovoditelja je provođenje odluka upravljačkih tijela i odgovornost za svakodnevno poslovanje. Članovi višeg menadžmenta slijede upute odbora i odgovorni su za svakodnevno poslovanje. Viši menadžment je odgovoran za:

- komuniciranje s djelatnicima o tome što se očekuje (svrha, ciljevi, strategija i politike)
- provođenje i praćenje provedbe odluka tijela
- upravljanje svakodnevnim poslovanjem i provođenjem programa kako bi se ostvarila očekivanja
- izradu nacrtu financijskih planova i financijskih izvještaja
- izvješćivanje tijela o rezultatima
- suradnju s tijelima kako bi se osigurala dosljedna i učinkovita vanjska prezentacija nacionalnog društva u javnosti.

U nacionalnim društvima koja imaju odvojenu upravu i rukovodstvo, glavni tajnik je obično prisutan na sastancima glavnog odbora u ulozi savjetnika. Ona/on nema pravo glasa.

Primjeri u elektronskoj verziji

Poglavlje 5: Organizacijska struktura i teritorijalna pokrivenost

Fokus ovog poglavlja je na povezanosti nacionalnog društva, u skladu s temeljnim načelom jedinstva i dužnošću nacionalnog društva da svoje humanitarno djelovanje provodi na cijelom nacionalnom teritoriju. Poglavlje se bavi ključnim pitanjima koja statut nacionalnog društva mora obuhvatiti kako bi se osiguralo da, koju god strukturu nacionalno društvo imalo, može ispuniti svoje humanitarne obveze na učinkovit i održiv način.

Struktura nacionalnog društva često odražava teritorijalni ustroj države. Neka nacionalna društva imaju federalnu strukturu, a neka su utemeljena na centraliziranom organizacijskom modelu. Neka imaju dvije ili više organizacijskih razina, dok druga uopće nemaju lokalna društva ili lokalne strukture. Mnoga nacionalna društva osnovala su zasebne pravne subjekte kako bi upravljala dijelom svojeg poslovanja, bilo zbog pravnih razloga, ili zaštite nacionalnog društva od rizika.

Ključna pitanja

- Je li nacionalno društvo organizirano na način koji mu omogućava provedbu aktivnosti na cijelom teritoriju države?
- Osigurava li struktura i organizacija nacionalnog društva povezanost i jedinstvo?
- Donose li se odluke nacionalnog društva na najprikladnijoj razini?
- Je li nacionalno društvo osiguralo dobru ravnotežu između odgovornosti prema centralnim strukturama i lokalnim inicijativama odnosno lokalnim vlastima. Kako nacionalno društvo omogućava učinkovito sudjelovanje lokalnih struktura u centraliziranom procesu donošenja odluka?
- Kako nacionalno društvo upravlja zasebnim pravnim subjektima?

STANDARD 5.1

Statuti moraju definirati organizacijsku strukturu nacionalnog društva

Obavezno

Statut mora opisati strukturu, čime se nacionalnom društvu omogućuje odgovor na humanitarne potrebe na cijelom teritoriju zemlje, uključujući središnji ured i lokalna društva.

Statut mora definirati procedure za osnivanje i raspuštanje društava i drugih ustrojstvenih oblika. Osnivanje društava i bilo kojih zasebnih pravnih subjekata mora uključivati odobrenje na središnjoj razini (na primjer, Glavnog odbora ili skupštine).

Statut mora sadržavati odredbu kojom se osigurava odgovor na potrebe na cijelom teritoriju ako je društvo raspušteno ili ako nije funkcionalno.

Dodatna pojašnjenja

Preporuča se neprestano procjenjivati i ako je to potrebno, prilagođavati organizacijsku strukturu, budući da se tijekom vremena humanitarne potrebe mijenjaju. Sukladno tome, statutarne odredbe koje se odnose na organizacijsku strukturu ne bi trebale biti toliko stroge da se ne mogu raditi izmjene ako je to nužno. Također se preporuča da statut definira organizacijsku strukturu na način koji promiče inovacije i suradnju unutar organizacije.

STANDARD 5.2

Statut mora osigurati da nacionalno društvo odlučuje, djeluje i govori kao cjelina.

Obavezno

Statuti moraju opisati jasno razgraničenje uloga između različitih razina nacionalnog društva.

Nacionalnim društvom mora upravljati središnje tijelo. Središnje funkcije moraju uključivati, ali nisu ograničene na:

- zaštitu integriteta nacionalnog društva, uključujući očuvanje temeljnih načela i poštovanje znaka
- suradnju s državnim tijelima
- međunarodne odnose, uključujući komunikaciju i suradnju s drugim sastavnicama Pokreta
- sveobuhvatne pravne okvire (u područjima financija, ljudskih resursa, volontiranja te usklađenosti i integriteta) i upravljanje rizikom
- koordiniranje nacionalnih programa koje će osigurati da se resursi koriste prema humanitarnim potrebama i da postoji dosljednost u pružanju usluga
- sveukupnu financijsku koordinaciju, nadzor i odgovornost, uključujući konsolidirani financijski plan, financijskih računa i reviziju
- disciplinske postupke i rješavanje sporova (u slučaju da se spor ne može riješiti na lokalnoj razini).

Statut mora osigurati uspostavljanje pravila i procedura kako bi se definirala odgovornost na lokalnoj kao i odgovornost prema središnjoj razini, i omogućilo društvima učinkovito sudjelovanje u procesima donošenja odluka nacionalnog društva. U najmanju ruku to podrazumijeva:

- za nacionalna društva koja imaju lokalna društva i/ili druge ustrojstvene oblike koji su zasebne pravne osobe ili uživaju visoku razinu autonomije, statuti tih struktura moraju biti u skladu, a ne u suprotnosti, sa statutom nacionalnog društva.
- vodstvo lokalnog društva mora biti zastupljeno u glavnoj skupštini nacionalnog društva.
- lokalna društva moraju biti sposobna učinkovito izvršavati svoje aktivnosti pridržavajući se odluka, politika i pravilnika prihvaćenih na središnjoj razini. Ovo se također odnosi na nacionalna društva sa zasebnim pravnim ili gotovo potpuno autonomnim subjektima (kao što su pravno neovisna društva, zasebna trgovačka poduzeća, zasebne organizacije mladih i slično).
- statut mora točno odrediti linije izvještavanja i komunikacije između rukovodstva različitih razina organiziranosti nacionalnog društva.

Statut moraju navesti posljedice za lokalna društva i druge subjekte u slučaju nepridržavanja odluka ili politika prihvaćenih na središnjoj razini, a krajnji primjer toga može biti isključenje i/ili oduzimanje prava korištenja imena i znaka nacionalnog društva. O ovome se govori i u Poglavlju 6, "Usklađenost, integritet i rješavanje sukoba".

Primjeri

Standard 5.2 Statuti moraju osigurati da nacionalno društvo odlučuje, djeluje i govori kao cjelina.

Uvod

Način na koji će se nacionalno društvo strukturirati kako bi učinkovito djelovalo na nacionalnom teritoriju ovisit će o nekolicini čimbenika, uključujući unutarnje čimbenike, kao što su usluge koje pruža i način na koji mobilizira volontere i financijske resurse, i vanjske čimbenike, kao što su veličina, geografska rasprostranjenost i politička struktura nacionalnog okruženja.

Ovaj primjer odnosi se na četiri nacionalna društva:

- Britanski Crveni križ, jedna je pravna osoba, kojom upravlja i vodi središnji ured
- Crveni križ Burundija, jedna je pravna osoba, ali u kojoj lokalna društva imaju značajnu samostalnost i postoje dvije ustrojstvene razine
- Danski Crveni križ, također je jedna pravna osoba, u kojoj društva imaju značajna ovlaštenja, i ne postoje druge ustrojstvene razine
- Austrijski Crveni križ, ima saveznu strukturu u kojoj su regionalna društva pravno neovisna, i imaju svoje pojedinačne odbore i statute.

U sva četiri slučaja, statuti nacionalnih društava opisuju različite sastavnice (ustrojstvene oblike) organizacije i kako one funkcioniraju zajedno. U Austrijskom Crvenom križu to uključuje okvir koji definira kako zasebni pravni subjekti surađuju.

Kratki pregled ovih različitosti prikazan je u sljedećoj tablici:

Nacionalno društvo	Pravna osoba ¹	Organizacijske razine
Britanski Crveni križ	1	Različite za svako područje rada
Crveni križ Burundija	1	4 (1 nacionalna, 18 pokrajinskih, 119 općinskih, 2,918 lokalnih ustrojstvenih oblika)
Danski Crveni križ	1	2 (1 nacionalna, 200+ društava)
Austrijski Crveni križ	Preko 20	4 (1 nacionalna, 9 pravno neovisnih regionalnih društava s 2 dodatne organizacijske razine, uključujući dodatni pravni subjekt u jednoj regiji)

Primjer u ispisanoj i elektronskoj verziji

Dodatna pojašnjenja

Svako nacionalno društvo mora naći pravu ravnotežu između ovlasti lokalnih subjekata i njihove odgovornosti središnjoj razini.

Uloga lokalne uprave je promicanje inicijative, brzine i učinkovitog humanitarnog djelovanja. Također, omogućuje voditeljima i volonterima da imaju značajne uloge unutar organizacije.

Odgovornost središnjoj razini povezana je s jedinstvom, ali također i s upravljanjem rizikom, ugledom i reputacijom. Dok se jako lokalno društvo odražava pozitivno na cijelo nacionalno društvo, neaktivno lokalno društvo, ili društvo koje donosi loše odluke, može imati reputacijski rizik na nacionalno društvo kao cjelinu.

Rješavanje sporova i sukoba između različitih subjekata nacionalnog društva objašnjeno je u Poglavlju 6, "Usklađenost, integritet i rješavanje sporova".

¹ Nisu uključene tvrtke kćeri (spin-off poduzeća) ili slične strukture

Poglavlje 6: Usklađenost, integritet i rješavanje sporova

Usklađenost i integritet ključni su za percepciju i ugled nacionalnog društva. Kršenje navedenog može negativno utjecati na reputaciju nacionalnog društva i Pokreta u cjelini.

Djelovanjem s integritetom nacionalno društvo pokazuje odgovornost prema dionicima po pitanju kvalitete usluga i korištenja resursa u provedbi mandata i izvršavanju svoje uloge. Kako bi se sustavno odgovorilo na navodna problematična/nepoželjna ponašanja unutar nacionalnog društva, uključujući vodstvo, članove, djelatnike i volontere, nacionalno društvo bi trebalo izraditi okvir za integritet koji definira standarde integriteta i etičke standarde koje treba poštovati te napraviti pravila i procedure kako bi se učinkovito odgovorilo na njihovo kršenje.

Kako bi se izbjegli sukobi koji prerastaju u javne krize, također je važno izraditi procedure za rješavanje sporova. Dok disciplinske procedure uključuju korake sankcioniranja, cilj procedura za rješavanje sporova je riješiti sukobe za koje druge procedure (na primjer one koje se odnose na ljudske resurse) ne postoje. Primjer toga su sporovi između članova nacionalnog društva.

Većina dijelova ovog poglavlja međusobno su povezani i trebali bi se iščitati zajedno s ostalim poglavljima. Stoga se od nacionalnih društava ne očekuje da imaju odvojena poglavlja u statutu o usklađenosti i integritetu, nego da uključe usklađenost i integritet u sve važne dijelove svojeg statuta, te da imaju razrađene mehanizme, politike i procedure koje sprječavaju i odgovaraju na potencijalno kršenje usklađenosti i integriteta.

Ključna pitanja

- Ispunjava li nacionalno društvo najveće standarde integriteta?
- Je li nacionalno društvo definiralo organizacijski integritet i etičke standarde, kao i standarde za pojedinačne lidere, članove, djelatnike i volontere? Može li na zahtjev to i pokazati?
- Ima li nacionalno društvo definirane procedure i mehanizme kojima se osigurava usklađenost, sprečava zlouporaba ovlasti i odgovora na moguće kršenje integriteta, dok se u isto vrijeme jamči administrativna pravednost?
- Ima li nacionalno društvo odgovarajuće procedure i mehanizme kojima može osigurati učinkovito interno rješavanje sporova?

STANDARD 6.1

Statuti navode da se integritet i etički standardi moraju poštovati.

Obavezno

Odnosi se na pojedince

Statuti definiraju ili upućuju na standard integriteta i etičke standarde koji se moraju poštovati na svim razinama nacionalnog društva, uključujući nultu toleranciju na kršenje tih standarda.

Kao minimum, standardi integriteta i etički standardi uključuju:

- pridržavanje temeljnih načela, i politika i propisa nacionalnog društva
- zaštitu povjerljivosti i očuvanje povjerenja onih kojima nacionalno društvo pruža pomoć
- djelovanje i donošenje odluka koje su u interesu nacionalnog društva kada djeluje u njegovo ime

- odnošenje prema svima s dostojanstvom i poštovanjem odnosno suzdržavanje od:
 - diskriminacije na osnovi spola, etničke pripadnosti, nacionalnosti ili državljanstva, dobi, invaliditeta, jezika, političkog uvjerenja, vjere, socijalnog podrijetla ili nekoj drugoj osnovi
 - ksenofobije i drugog oblika rasizma
 - mobinga i uznemiravanja, uključujući seksualno uznemiravanje
 - seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja
- postupanje s poštenjem i integritetom u svim transakcijama i poslovima, što uključuje suzdržavanje od prijevara i korupcije, zlouporabe ovlasti i nepotizma
- izbjegavanje sukoba interesa i rješavanje stvarnog ili mogućeg sukoba interesa na prikladan način. Što podrazumijeva sukob interesa obično je definirano politikom upravljanja sukobom interesa (vidi također Poglavlje 4, "Vodstvo (upravljanje i rukovođenje)" i Standard 4.3 koji se odnosi na pojedince i sukobe interesa na upravljačkim pozicijama).

Statut obvezuje nacionalno društvo na usvajanje relevantnih kodeksa i pravila ponašanja (ili sličan etički okvir i okvir za pravila ponašanja) za pojedince na upravljačkim pozicijama, djelatnike i volontere. Standard 4.3 preciznije opisuje specifične stavke koje se odnose na pravila ponašanja za upravljačka tijela i pozicije.

Odnosi se na društva i ostale subjekte

Statut mora obvezati lokalna društva i druge ustrojstvene oblike unutar nacionalnog društva na primjenu gore navedenih standarda integriteta i etičkih standarda kod pojedinaca.

Ključni dokumenti i izvori

- IFRC Policy on the Protection of Integrity of National Societies and Bodies of the IFRC

STANDARD 6.2

Statuti definiraju procedure koje osiguravaju usklađenost s integritetom i etičkim standardima i kako se odgovara na kršenje istih.

Obavezno

Statut mora opisati, ili uputiti na, propise koji opisuju mehanizme, procese i procedure za provjeru i - u slučaju neusklađenosti s definiranim standardima integriteta i etičkim standardima - sankcioniranje pojedinaca kao i kolektivnih subjekata, uključujući društva.

Statut mora opisati koja tijela mogu sankcionirati neusklađenost, na kojoj osnovi i koje se sankcije mogu primijeniti. Disciplinske procedure moraju biti proceduralno pravedne i jamčiti pravični postupak.

Statut mora obvezati nacionalno društvo na usvajanje pravilnika o radu (zaposlenicima) u skladu s nacionalnim zakonom o radu, definirajući procese i procedure vezane uz potencijalno kršenje ugovora.

Nacionalno društvo mora imati procedure za zaprimanje, istraživanje/provjeru i odgovaranje na žalbe i navode protiv bilo koga tko se povezuje s nacionalnim društvom, uključujući politiku za zaštitu zviždača koja jasno navodi da se nacionalno društvo neće osvećivati, te da će zaštititi povjerljivost informacija od bilo kojih osoba koje podnesu prigovor u dobroj namjeri, pogotovo korisnika, djelatnika, volontera i članova.

Preporučljivo

Nacionalno društvo može osnovati interno tijelo s mandatom nadgledanja usklađenosti i integriteta unutar nacionalnog društva, eventualno pridružiti vanjske članove (vidi Standard 4.2) ili vanjsko tijelo kao što je pravobranitelj, ili nezavisni etički odbor.

Dodatna pojašnjenja

Rješavanje pritužbi i prijavljivanje nepravilnosti

Procedure rješavanja pritužbi su ključne jer daju priliku svima, uključujući djelatnicima na nižim radnim pozicijama i volonterima unutar nacionalnog društva, da prijave ozbiljne nepravilnosti bez straha od osvete. Namjerna povreda pridržavanja ovih standarda i zaštitnih mjera je ozbiljna stvar i trebalo bi počinitelja podvrgnuti disciplinskim mjerama. Takve procedure služe kao sredstvo prevencije, ali i pomažu ispraviti bilo koju povredu učinjenu u ime nacionalnog društva, te traže od nacionalnog društva transparentnu istragu podnesene pritužbe. Zbog navedenog razloga, mnoge organizacije angažiraju vanjske organizacije ili tijelo kako bi jamčile proceduralnu pravednost tijekom istrage.

Kako bi osobe koje prijave nepravilnosti bile zaštićene, pritužbe moraju biti ozbiljne prirode, uključujući:

- kazneno djelo, kao što je prijevara
- djela koja ugrožavaju ljudsko zdravlje i sigurnost
- povreda prava
- kršenje zakona od strane nacionalnog društva
- prikrivanje prijestupa
- zlouporaba ovlasti, uključujući seksualno zlostavljanje i iskorištavanje
- bilo koja druga ozbiljna kršenja integriteta i etičkih standarda spomenutih u Standardu 6.1.

Svi dionici nacionalnog društva moraju biti upoznati s učinkovitim procedurama prijavljivanja nepravilnosti. One osiguravaju da će ljudi koji iznesu prigovore u dobroj namjeri, biti zaštićeni od osvete ili stavljanja u nepovoljan položaj; ovo obično uključuje zaštitu anonimnosti zviždača. Također, pruža zaštitu rukovodstvu, koje može biti meta zlonamjernih optužbi, osiguravajući da se optužbe rješavaju brzo i na poštenu način, i da se protiv osoba koje iznesu zlonamjerne optužbe poduzmu odgovarajuće sankcije.

Disciplinske procedure i proceduralna pravednost

O disciplinskim procedurama u slučaju kršenja integriteta i etičkih standarda treba se dobro promisliti i to dokumentirati. Ako takvu situaciju ne riješi na principijelan i transparentan način, nacionalno društvo riskira pogoršanje bilo kakvih unutarnjih napetosti i otvara put tužbama. Proceduralna pravednost je ključni koncept na kojem se temelje bilo kakve disciplinske procedure i ona se odnosi na kapacitet društva da se bavi bilo kojim disciplinskim pitanjem na strukturiran i transparentan način, u skladu s postojećim pravilima i propisima.

Kao minimum, pravednost postupka i jamstva pravičnog postupka uključuju:

- bez odgode pismeno obavijestiti sve uključene strane o prirodi pritužbe
- nepristrano tijelo koje provodi ispitivanje osnovanosti pritužbe i uzima u obzir je li djelo učinjeno u dobroj ili lošoj namjeri
- pružiti bilo kojoj strani mogućnost davanja komentara i da se njihov glas čuje
- izdavanje upozorenja, gdje je to moguće, ovisno o težini slučaja
- proporcionalnost sankcija, što znači da se suspenzija i isključivanje volontera i članova (uključujući članove tijela) može dogoditi samo iz ozbiljnih razloga, kao posljedica ponašanja koje nije u skladu s temeljnim načelima, zbog ozbiljnog kršenja unutarnjih propisa i pravila nacionalnog društva ili uključivanja u aktivnosti koje su štetne za reputaciju, ugled, ili aktivnosti nacionalnog društva
- sustav za saslušanje žalbi na drugoj organizacijskoj razini ili vanjski arbitražni postupak.

Moguće sankcije mogle bi uključivati suspenziju i isključenje (članova i volontera), uklanjanje s dužnosti (članova tijela uprave ili cijelog odbora), intervenciju u lokalnom društvu ili povlačenje prava lokalnom društvu ili drugom pravnom subjektu na korištenje imena i znaka nacionalnog društva.

Ako se nacionalno društvo suoči s pritužbom koja se ne može pravilno riješiti i ako su razmotreni i iskušani svi drugi načini, nacionalno društvo može prijaviti povredu integriteta Odboru za usklađenost i medijaciju Međunarodne federacije društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca. To će zahtijevati punu suradnju nacionalnog društva s Odborom.

Ključni dokumenti i izvori

Federation-wide fraud and corruption prevention policy, IFRC, 2019 (Anticipated)

STANDARD 6.3

Statut sadrži mehanizme i postupke za rješavanje sporova.

Obavezno

Statut mora predvidjeti mehanizme za rješavanje sporova i procedure za rješavanje sukoba nastalih unutar nacionalnog društva, posebno za sporove koji se odnose na društva, volontere i članove koji nisu obuhvaćeni postojećim procedurama, poput procedura za upravljanje ljudskim potencijalima.

Preporučljivo

Statutom se može obvezati članove, volontere, društva i druge subjekte nacionalnog društva na korištenje bilo kojeg mehanizma za rješavanje sporova koje nacionalno društvo primjenjuje te na pravovremeno obavješćivanje glavnog odbora u slučaju nerješavanja spora.

Dodatna pojašnjenja

Sva nacionalna društva će s vremena na vrijeme iskusiti sporove i sukobe. Sporovi se mogu rješavati konstruktivnom raspravom, ali mogu i izmaknuti kontroli do razine na kojoj ugrožavaju djelovanje i ugled nacionalnog društva. Izbjegavanje ove situacije ključni je razlog za postojanje mehanizma rješavanja sporova. Tipični mehanizmi uključuju sljedeće:

Mirenje i medijacija

Procesi mirenja i medijacije uključuju treću stranu izvan spora koja pomaže stranama u sporu pri postizanju dogovora. Treća strana može biti iz nacionalnog društva: na primjer, viši član uprave ili voditelj, ili vanjska osoba uključujući stručnjake koji su vješti u takvim procesima. Od ključne je važnosti da se obje strane u sporu dogovore oko toga tko će biti treća strana u sporu: ako jedna od strana ne prihvati treću stranu, malo je vjerojatno da će se bilo koji ishod smatrati poštenim i valjanim.

Arbitraža

U slučaju arbitraže spor rješava treća, neovisna osoba. Arbitražni postupak je tajan, arbitar odlučuje o ishodu, a odluka je obvezujuća. Prednost arbitraže u odnosu na uključivanje nacionalnih sudova je u tome što se do arbitražne odluke obično dolazi brže.

Ako se utvrdi da se spor odnosi na nepoštivanje integriteta i etičkih standarda, kako je definirano Standardom 6.1, tada ga treba rješavati prema disciplinskim postupcima opisanim u Standardu 6.2.

Poglavlje 7: Financijska pitanja

Svrha ovog poglavlja je osigurati primjenu principijelne i odgovorne prakse upravljanja financijama i mobilizacije resursa radi zaštite ugleda i reputacije nacionalnog društva.

Ključna pitanja:

- Postoje li dostatne mjere zaštite kojima se osigurava da nacionalno društvo prihvaća sredstva u skladu s temeljnim načelima i regulatornim okvirima Pokreta?
- Je li nacionalno društvo jasno raspodijelilo odgovornosti za sve aspekte upravljanja financijama?
- Ima li nacionalno društvo uspostavljene učinkovite mjere odgovornosti, uključujući vanjsku reviziju svojih konsolidiranih izvješća?

STANDARD 7.1

Statut definira način mobiliziranja i upravljanja resursima na transparentan, odgovoran, učinkovit i principijelan način.

Obavezno

Statut mora sadržavati definiciju financijske godine nacionalnog društva.

Statut mora utvrditi glavne kategorije prihoda nacionalnog društva, kao što su članarine, sredstva prikupljena za programe i projekte, donacije i aktivnosti kojima se ostvaruju prihodi.

Statuti moraju obvezati nacionalno društvo na prikupljanje sredstava na transparentan, principijelan i odgovoran način.

Statut mora pojasniti odgovornosti koje se odnose na upravljanje financijskim sredstvima - vidi također Poglavlje 4, "Vodstvo (upravljanje i rukovođenje)" - posebno:

- izradu proračuna i financijskih izvješća
- savjete o proračunu i financijskim izvješćima
- odobravanje proračuna i financijskih izvješća
- revizija izvješća
- utvrđivanje prihvatljivosti sredstava i donacija.

Statut mora definirati financijske odnose između središnje razine i razine društava, te između središnje razine i drugih ustrojstvenih oblika, posebno u odnosu na:

- mobilizaciju, dodjeljivanje i trošenje sredstava
- sve financijske obveze između društava ili drugih ustrojstvenih oblika i središnje razine i/ili obrnuto
- obvezu svih društava i bilo kojeg drugog ustrojstvenog oblika na nižoj razini za podnošenje godišnjeg izvješća središnjoj razini radi konsolidacije i dopunske revizije (za više pojedinosti vidjeti Standard 7.2).

Preporučljivo

Statut može obvezati nacionalno društvo na uspostavu nezavisne i učinkovite unutarnje revizije koja rukovodstvu daje određenu sigurnost u učinkovitost unutarnje kontrole nacionalnog društva i potiče na promjene dajući preporuke za stalno poboljšanje.

Više detalja možete pronaći na ovom linku.

Statut može obvezati nacionalno društvo na uspostavu neovisne i profesionalne istrage koja će ispitati i utvrditi istinitost navoda o korupciji ili prijevari i nedoličnom ponašanju njegovih članova, zaposlenike i volontera.

Više detalja možete pronaći na sljedećim vezama:

Uniform Guidelines for investigations,

CFE Code of Professional Standards Interpretation and Guidance

Ključni dokumenti i izvori

- National Society Development Framework, IFRC, 2013, koji se fokusira na održivost nacionalnog društva kroz inicijative prikupljanja sredstava na nacionalnoj razini i raznolikost sredstava
- Movement Policy for Corporate Sector Partnerships and annex, Resolution 10 (Council of Delegates, Seoul 2005)
- Movement Wide Resource Mobilisation Principles, Resolution 2 (Council of Delegates, 2017)
- Regulations on the use of the emblem of the red cross or the red crescent by the National Societies adopted by the 20th International Red Cross and Red Crescent Conference (Vienna, 1965) and revised by the Council of Delegates (Budapest, 1991).

STANDARD 7.2

Statut obvezuje nacionalno društvo na provedbu godišnje neovisne, profesionalne i vanjske revizije konsolidiranih izvješća.

Obavezno

Način imenovanja, kvalifikacije i format izvješćivanja vanjske revizije moraju biti definirani statutom.

Reviziju mora obaviti vanjski, kvalificirani i neovisni revizor na kraju svake financijske godine.

Financijska izvješća moraju biti konsolidirana, t.j. obuhvaćati financijska izvješća sjedišta, lokalnih društava i svih relevantnih ustrojstvenih oblika/subjekata uključujući i uslužne djelatnosti (primjerice banku krvi, bolnice, sanitet) koje koriste ili imaju dobit od korištenja znaka.

Dodatna pojašnjenja

Konsolidirano financijsko izvješće obuhvaća financijska izvješća sjedišta, lokalnih društava i svih drugih ustrojstvenih oblika.

Godišnja vanjska revizija konsolidiranog financijskog izvješća je jedna od obveza nacionalnog društva, kako je to definirano i Statutom Međunarodne federacije.

Vanjska revizija je neovisna kontrola financijskog izvješća koje priprema organizacija. Revizija daje mišljenje o istinitosti i točnosti stanja financija organizacije te korištenju sredstava u skladu s ciljevima navedenima u statutu.

Obzirom da način imenovanja i kvalifikacije vanjskih revizora kao i format izvješćivanja mogu biti različiti u različitim jurisdikcijama, nacionalno društvo bi trebalo prije uključivanja takvih odredbi u statut, provjeriti nacionalne propise kako bi osiguralo usklađenost.

Ovisno o veličini i kompleksnosti financija nacionalnog društva, trebalo bi razmotriti sljedeće opcije revizije:

- vladina agencija za revizije
- revizorska firma

- pojedinačni revizor (umirovljeni ili aktivni, certificirani).

Revizija konsolidiranog financijskog izvješća ne znači da će revizori provjeravati svako lokalno društvo i svaki ustrojstveni oblik pojedinačno. Revizori testiraju valjanost izvješća kroz uzorak transakcija.

Kao što je opisano u Poglavlju 4, “Vodstvo (upravljanje i rukovođenje)”, revizore određuju upravljačka tijela (glavni odbor ili skupština). Neovisnost znači da revizori nisu bili uključeni u vođenje poslovnih knjiga, te da nisu osobno ni na koji način povezani s organizacijom za koju obavljaju reviziju. Dobra je praksa promjena revizora na nekoj redovitoj bazi.

Poglavlje 8: Završne odredbe

Ključna pitanja:

- Jesu li odredbe koje se odnose na izmjene statuta jasne i osiguravaju li transparentan i inkluzivan proces izmjena?
- Pod kojim je okolnostima moguće raspustiti nacionalno društvo?
- Jesu li uspostavljeni procesi kojima se osigurava diseminacija statuta (i svih njegovih izmjena) unutar nacionalnog društva?

STANDARD 8.1

Statutom su definirane procedure i pravila za njihovu reviziju.

Obavezno

Izmjene statuta nacionalnog društva obavezna je usvojiti skupština ili slično tijelo.

U statutu mora biti naveden kvorum i većina potrebna za usvajanje izmjena statuta.

Prijedlog izmjena statuta nacionalnog društva mora se poslati Zajedničkoj komisiji za statute nacionalnih društava, te treba uzeti u obzir njihove preporuke.

Statutom se mora odrediti potrebni rok za obavješćivanje o podnošenju prijedloga izmjena na skupštini.

U statutu mora biti navedeno koje tijelo donosi odluku o tumačenju statuta u slučaju da se pojavi dvojba ili spor.

Dodatno pojašnjenje

U nekim nacionalnim društvima izmjene statuta zahtijevaju prethodne konzultacije s relevantnim tijelima vlasti.

U većini nacionalnih društava potreban je kvalificirani kvorum i/ili većina za usvajanje izmjena statuta (na primjer, dvije trećine članova moraju biti prisutne i dvije trećine od onih koji su prisutni i glasaju moraju glasati za izmjenu statuta). S jedne strane, na taj se način pomaže stabilnosti organizacije, a s druge strane to može smanjiti kapacitet nacionalnog društva za brzu prilagodbu.

STANDARD 8.2

Statut ima odredbu o raspuštanju i likvidaciji nacionalnog društva.

Obavezno

Statut mora opisati pod kojim je okolnostima moguće raspustiti nacionalno društvo. U kontekstima u kojima je osnivanje nacionalnog društva regulirano zakonom, raspuštanje nacionalnog društva mora biti u skladu s primjenjivim odredbama.

Nacionalno društvo moguće je raspustiti samo odlukom najvišeg tijela nacionalnog društva, obično skupštine. Odluka o raspuštanju nacionalnog društva mora se donijeti kvalificiranim kvorumom ili većinom.

Statut mora definirati, u skladu s odredbama nacionalnog zakona, način raspolaganja s preostalim dobrima nacionalnog društva.

STANDARD 8.3

Statut je diseminiran svim dionicima u nacionalnom društvu na svim razinama.

Obavezno

Statut mora biti preveden na službene jezike zemlje u kojoj je nacionalno društvo osnovano.

Ukoliko statut postoji na nekoliko službenih jezika, u statutu mora biti definirano koji jezik ima prednost u slučaju sukoba zbog interpretacije teksta na različitim jezicima.

Statut mora biti diseminiran na svim razinama nacionalnog društva te na zahtjev dostavljen bilo kojem članu ili volonteru nacionalnog društva.

Preporučljivo

Nacionalno društvo može odlučiti prevesti statut na druge jezike ili dijalekte koji se koriste na teritoriju države.

Statuti se mogu objaviti na internetskim stranicama i drugim relevantnim komunikacijskim kanalima.

Link na stranicu sa Smjernicama:

<https://www.ifrc.org/media/12448>

Link na stranicu s primjerima po poglavljima:

<https://ifrcorg.sharepoint.com/sites/IFRCSharing/Shared%20Documents/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FIFRCSharing%2FShared%20Documents%2FN%20Statutes%20Guidance%20document%20%2D%20Illustrations&p=true&originalPath=aHR0cHM6Ly9pZnJjb3JnLnNoYXJlcG9pbnQuY29tLzpmOi9zL0lGUkNTaGFyaW5nL0VuUzhNMVcxbE1OT2lTSDY5ai1aM253QkpOWnY3T3NYVGgzRlFtYjNVNU1TYXc%5FcnRpbWU9elhCUzINSjlyVWc>